Modern Geográfia
Vol. 22, Issue 2, 2027: 159–188 / ISSN 2062-1655
https://doi.org/10.15170/MG.2027.22.02.08

Tésits, Róbert [1] – Hajdú, Noémi [2] – Sasvári, Péter [3]

Hét hazai, térbeli-területi szemléletű folyóirat publikációs profiljának és kapcsolatrendszerének alakulása (1873–2025)

The Evolution of Publication Profiles and Collaboration Networks in Seven Hungarian Journals with a Spatial–Territorial Focus (1873–2025)

ABSZTRAKT

A tanulmány hét, a Magyar Tudományos Akadémia IX. osztályának folyóirat-minősítési rendszerében A- vagy B-kategóriás, hazai térbeli-területi szemléletű folyóirat 6873, MTMT-ből exportált cikkrekordját elemzi. Leíró statisztikai, szabályalapú szövegfeldolgozási és hálózatelemzési módszerekkel vizsgálja a publikációs aktivitást, a szerzőségi, intézményi és terjedelmi jellemzőket, a tematikus és nyelvi összetételt, az adatbázis-azonosítók előfordulását, valamint az idézettséget. Az eredmények egy intézményileg koncentrált, ugyanakkor szerzői és intézményi kapcsolatai révén szorosan összekapcsolódó publikációs mezőt tárnak fel. A folyóiratok között jelentős különbségek mutatkoznak a tematikus és nyelvi szerkezetben, valamint a nemzetközi adatbázis-lefedettségben és az idézettségben. A szerzői kapcsolatok ugyanakkor valamennyi folyóiratot összekapcsolják, ami egy közös, de belsőleg differenciált tudományos ökoszisztéma kialakulására utal.

Kulcsszavak: bibliometria, térbeliség, tudományos folyóiratok, társszerzőség, intézményi együttműködés, MTMT

ABSTRACT

This study analyzes 6,873 article records exported from the Hungarian Scientific Bibliography (MTMT) for seven Hungarian journals with a spatial–territorial focus, classified as A- or B-rated within the journal classification system of Section IX of the Hungarian Academy of Sciences. Using descriptive statistics, rule-based text processing, and network analysis, the study examines publication activity, authorship, institutional affiliations, article length, thematic and linguistic composition, the occurrence of database identifiers, and citation counts. The results reveal an institutionally concentrated yet closely interconnected publication field shaped by author and institutional linkages. The journals differ substantially in their thematic and linguistic profiles, as well as in international database coverage and citation impact. At the same time, author connections link all seven journals, pointing to a shared yet internally differentiated scholarly ecosystem.

Keywords: bibliometrics, spatial perspective, scientific journals, co-authorship, institutional collaboration, Hungarian Scientific Bibliography (MTMT)

Research article / Received: 28 August 2026 / Revised: 30 September 2026 / Accepted: 30 September 2026
© Author(s) 2027

How to cite: Tésits, R., Hajdú, N., & Sasvári, P. (2027). Hét hazai, térbeli-területi szemléletű folyóirat publikációs profiljának és kapcsolatrendszerének alakulása (1873–2025) [The evolution of publication profiles and collaboration networks in seven Hungarian journals with a spatial–territorial focus (1873–2025)]. *Modern Geográfia, 22*(2), 159–188. https://doi.org/10.15170/MG.2027.22.02.08

[1] Associate Professor, University of Pécs, Faculty of Sciences, Institute of Geography and Earth Sciences. E-mail: tesitsr@gamma.ttk.pte.hu
[2] Associate Professor, University of Miskolc, Faculty of Economics, Institute of Marketing and Tourism, E-mail: noemi.hajdu1@uni-miskolc.hu
[3] Associate Professor, University of Public Service, Faculty of Public Governance and International Studies, Department of Cybersecurity and e-Government, Budapest; and University of Miskolc, Faculty of Mechanical Engineering and Informatics, Institute of Information Technology, Miskolc, E-mail: Sasvari.Peter@uni-miskolc.hu

BEVEZETÉS

A tudományos folyóiratok a tudományos kommunikáció meghatározó fórumai, szerzői és intézményi összetételük pedig fontos információkat hordoz egy-egy tudományterület szakmai közösségének szerveződéséről, intézményi beágyazottságáról és kapcsolatrendszeréről. A publikációs aktivitás nemcsak a kutatók és intézmények tudományos jelenlétét jelzi, hanem azt is megmutathatja, hogy az adott tudományterület milyen személyi és intézményi bázisra épül, mennyire koncentrált a szerzői köre, és milyen szerepet töltenek be az egyes folyóiratok e közösségek működésében.

Mindez különösen érdekes a hazai, térbeli-területi szemléletű publikációs mező esetében. A földrajztudomány, valamint a hozzá kapcsolódó regionális, terület- és településtudományi kutatások a társadalmi, gazdasági és környezeti jelenségek térbeli szerveződésének, különbségeinek és kölcsönhatásainak vizsgálatára épülnek. Intézményi hátterük ugyanakkor több, eltérő profilú egyetemi és kutatóintézeti műhelyhez kapcsolódik, amelyek sajátos szakmai hagyományokkal, kutatási irányokkal és publikációs gyakorlattal rendelkeznek. Ezek a különbségek a folyóiratok szerzői, intézményi és tematikus szerkezetében is megjelenhetnek.

A tudományos tudás előállítása és terjedése maga is térben szerveződő folyamat. Ennek értelmében a tudástermelés nem térfüggetlen tevékenység, hanem konkrét helyekhez, intézményekhez és tudományos közösségekhez kötődik (Livingstone, 2003). E szemlélethez kapcsolódik a térbeli scientometria, amely a tudományos teljesítmény, a publikációk és a tudományos együttműködések térbeli mintázatainak kvantitatív vizsgálatát helyezi előtérbe (Frenken et al., 2009). A tudományos tevékenység térbeli szerveződésében különösen fontos szerepet töltenek be a kutatási centrumok és az azok között kialakuló hálózatok, amelyek a tudományos tudástermelés koncentrációját és kapcsolati struktúráját egyaránt alakítják (Matthiessen et al., 2010). E megközelítés alapján a publikációs volumen, a szerzői és intézményi koncentráció, valamint az együttműködési hálózatok együttes vizsgálata nem csupán bibliometriai jellemzők feltárását teszi lehetővé, hanem a tudományos közösségek térbeli és intézményi szerveződésének vizsgálatához is hozzájárulhat.

A korábbi vizsgálatok jellemzően egy-egy folyóiratra vagy egyes bibliometriai mutatókra összpontosítottak. Kevésbé feltárt, hogy a meghatározó hazai folyóiratok hosszabb időtávon milyen szerzői és intézményi közösségekre épülnek, mely szereplők jelenléte meghatározó bennük, illetve mennyiben különböznek egymástól tematikus profiljuk, nyelvi összetételük, nemzetközi adatbázisokban való láthatóságuk és idézettségük alapján. A publikációs szerkezet ráadásul időben is változhat: az intézményi átalakulások, új kutatási műhelyek megjelenése, a társszerzőség terjedése, a nemzetköziesedés és a tudományos teljesítményértékelés változásai egyaránt befolyásolhatják. A földrajztudomány tematikus és módszertani profilja szintén folyamatosan változik, amelyet az új technológiák és kutatási módszerek megjelenése is formál (Mezősi et al., 2026).

Az intézményi jelenlét koncentrációja önmagában nem értelmezhető egyértelműen. Egy vagy néhány intézmény magas publikációs részaránya eredhet történeti szerepéből, tudományterületi súlyából vagy speciális kutatási kapacitásából, ugyanakkor szűkebb szerzői bázisra is utalhat. Az intézményi szerkezet vizsgálata ezért nem pusztán rangsorolást jelent: annak megértéséhez is hozzájárulhat, hogy milyen szakmai közösségek és együttműködési hálózatok állnak a folyóiratok mögött.

Az eredmények értelmezésekor ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy az MTMT-export nem tartalmazza teljeskörűen a nemzetközi affiliációkat, ezért az intézményi elemzés az azonosítható, elsősorban hazai intézményi kapcsolatokra korlátozódik.

A jelen tanulmány célja hét hazai, térbeli-területi szemléletű folyóirat MTMT-ben rögzített cikkállományának egységes szempontok szerinti, összehasonlító vizsgálata. Az elemzés célkitűzései:

1. a publikációs volumen időbeli alakulásának, valamint a cikkek szerzőségi és terjedelmi jellemzőinek bemutatása;
2. a leggyakrabban publikáló szerzők, aktivitásuk és folyóiratok közötti kapcsolódásaik feltárása;
3. az azonosítható szerzői intézmények és a folyóiratonkénti intézményi koncentráció vizsgálata;
4. az intézményi koncentráció közelmúltbeli változásának, valamint az intézmények együttműködési hálózatának elemzése;
5. a cikkcímeken alapuló kulcsszavas tématerületi besorolás és a témák időbeli alakulásának bemutatása;
6. a közleménycímekben szereplő területi entitások előfordulási gyakoriságának feltárása;
7. az idegen nyelvű közlés és a Scopus-, illetve Web of Science-azonosítóval rendelkező rekordok arányának vizsgálata;
8. a cikkek független idézettségének és a folyóiratok közötti idézettségi különbségeknek az elemzése.

A vizsgálat újdonságát az adja, hogy hét folyóirat hosszú időtávot átfogó publikációs állományát egységes mutatórendszer alapján elemzi, és a szerzői, intézményi, hálózati, tematikus, nyelvi, területi és idézettségi jellemzőket együttesen értelmezi. Kiemelt eleme az intézményi szerzői koncentráció és az együttműködési hálózat vizsgálata, amely a publikációs volumen mellett a szereplők kapcsolati helyzetéről is információt ad. Az elemzés leíró statisztikai, szövegfeldolgozási és hálózatelemzési módszerekkel dolgozza fel az MTMT-exportot; nem vállalkozik a közlemények szaktudományi minőségének értékelésére, hanem a bibliográfiai és azonosítható intézményi mintázatok feltárására szorítkozik.

SZAKIRODALMI ELŐZMÉNYEK

A bibliometriai elemzés a tudományos publikációk mennyiségi jellemzőinek, kapcsolatrendszerének és idézettségi hatásának vizsgálatára szolgáló módszercsalád. Alkalmazásával feltárható a publikációs aktivitás időbeli alakulása, a szerzői és intézményi együttműködések szerkezete, valamint a kutatási témák és a tudományos hatás változása. A teljesítményelemzés a közleményekhez, szerzőkhöz és idézettséghez kapcsolódó mutatókat vizsgálja, míg a tudománytérképezés a szereplők, témák és publikációs fórumok közötti kapcsolatokat tárja fel (Donthu et al., 2021). A bibliometriai mutatók ugyanakkor elsősorban leíró és összehasonlító eszközök; önmagukban nem alkalmasak a közlemények szaktudományi minőségének megítélésére.

A hazai földrajzi folyóiratok bibliometriai vizsgálatának egyik példája a Modern Geográfia első 15 évének elemzése, amely a publikációs volumen, a megjelenési dinamika, a tematikus profil és a szerzői

kör együttes vizsgálatával mutatta be a folyóirat fejlődését (Alpek et al., 2022). Sipos (2017) a földrajzi folyóiratok értékelésében az impaktfaktor mellett az Eigenfactor, az SJR és a Hirsch-index, továbbá több folyóirat-adatbázis információinak használatát tekintette át. Kovalcsik et al. (2021) a társadalomföldrajzi folyóiratok Scimago-besorolását és földrajzi megoszlását elemezve arra is rámutattak, hogy a folyóiratrangsorok visszahathatnak a szerzők publikációs stratégiáira. E kutatások közös tanulsága, hogy a folyóiratok helyzete nem ragadható meg egyetlen mutatóval: a publikációs aktivitás, a szerzői összetétel, a tematikus profil, az adatbázis-jelenlét és az idézettség együttes vizsgálata árnyaltabb értelmezést tesz lehetővé. Az idézettségi mutatók összevetésekor emellett számolni kell az eltérő szakterületi szokásokkal, közlési évekkel, idézettségi időablakokkal és adatbázis-lefedettséggel is (Waltman, 2016).

A társszerzőség a kutatói együttműködés leggyakrabban alkalmazott, de nem teljes körű közelítő mutatója. Katz és Martin (1997) szerint a közös publikáció nem feltétlenül tükrözi az együttműködés tényleges mélységét, mivel egyes közreműködők szerzőként való feltüntetés nélkül is részt vehetnek a kutatásban, míg a szerzőség mögött eltérő intenzitású hozzájárulások állhatnak. A társszerzői kapcsolatokból felépített hálózatok ugyanakkor alkalmasak a tudományos közösségek szerkezetének, centrális szereplőinek és összekötő kapcsolatainak feltárására (Newman, 2001). A fokszám a közvetlen kapcsolatok számát, a közöttiség-centralitás pedig azt jelzi, hogy egy szereplő milyen gyakran helyezkedik el más szereplők közötti legrövidebb útvonalakon (Freeman, 1977). Ezek szerkezeti mutatók: a magas centralitás nem feltétlenül jelent magasabb kutatási teljesítményt vagy tudományos minőséget.

A szerzői együttműködésnek jelentős tudományterületi sajátosságai lehetnek. A hazai geográfusok publikációs gyakorlatának vizsgálata szerint a természetföldrajzi közleményeket átlagosan több szerző és erősebb nemzetközi beágyazottság jellemzi, míg a társadalomföldrajzi publikációk hagyományosan kisebb szerzőszámmal készültek. Utóbbi területen ugyanakkor szintén erősödött a társszerzőség és a nemzetköziesedés, miközben a szerzők társadalomtudományi folyóiratokban való jelenléte a társtudományokkal fennálló kapcsolatokra utal (Kovalcsik et al., 2024). A földrajztudomány publikációs gyakorlata ezért belsőleg differenciált, amit a folyóiratok közötti összehasonlításkor is figyelembe kell venni.

Az intézményi összetétel vizsgálatára a jelen tanulmány az „intézményi szerzői koncentráció” leíró fogalmát használja. Ez azt fejezi ki, hogy az MTMT-exportban azonosítható szerző–cikk kapcsolatok mekkora hányada kötődik ugyanahhoz az intézményhez. Amennyiben a legaktívabb szerzői intézmény a folyóirat kiadójával is megegyezik, „kiadóhoz kötődő szerzői koncentrációról” beszélünk. A magas koncentráció eredhet egy intézmény történeti szerepéből, szakterületi súlyából, kiadói hátteréből vagy publikációs aktivitásából, ezért önmagában nem bizonyítja a folyóirat szerkesztőségi zártságát, és nem hordoz minőségi értékítéletet.

E fogalom nem azonos az akadémiai belterjességgel (academic inbreeding), amely a szakirodalomban elsősorban azt a gyakorlatot jelöli, amikor egy felsőoktatási intézmény saját doktori végzettjeit alkalmazza oktatóként vagy kutatóként (Horta et al., 2010; Horta, 2013). Az akadémiai belterjességre vonatkozó eredmények ezért nem vihetők át közvetlenül a folyóiratok intézményi szerzői koncentrációjára. A koncentráció értelmezéséhez annak időbeli változását, a folyóirat profilját, kiadói hátterét

és az intézmények közötti együttműködési hálózatot egyaránt figyelembe kell venni. A jelen vizsgálat ennek megfelelően a szerzői részarányokat nem elszigetelten, hanem a publikációs, tematikus, nyelvi, hálózati és idézettségi jellemzőkkel összefüggésben értékeli.

MÓDSZEREK

A tanulmány hét hazai, térbeli-területi szemléletű folyóiratcím MTMT-ben rögzített teljes cikkállományának bibliográfiai jellemzőit vizsgálja, elsősorban a szerzők és intézményeik szempontjából (1. táblázat). A folyóiratok kiválasztása két összefüggő kritériumon alapult. Egyrészt a vizsgálatba a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának minősítési rendszerében a hazai vagy nemzetközi listán A- vagy B-kategóriás folyóiratok kerültek. Másrészt követelmény volt, hogy profiljukban (Aims & Scope) hangsúlyosan jelenjen meg a térbeliség, a területi folyamatok, a regionális különbségek, a települési és térségi vizsgálatok, illetve a társadalom és tér kapcsolatának elemzése. A két kritérium a tudományos minősítés és a tematikus kapcsolódás együttes érvényesítését szolgálta.

A vizsgálati minta tehát nem a hazai, térbeli-területi szemléletű folyóiratok teljes körének reprezentatív mintájaként értelmezendő, hanem a kutatási célokhoz igazodó, előre meghatározott szempontok alapján kialakított célzott folyóiratkörként. Ennek megfelelően a vizsgálatba azok a hazai kiadású folyóiratok kerültek be, amelyek e két szempont együttes alkalmazása alapján közvetlenül kapcsolódnak a vizsgálat tárgyához. A vizsgálat eredményei ezért elsősorban e meghatározott folyóiratkörre általánosíthatók.

Az elemzés alapját az MTMT-ből exportált, a hét folyóiratcímre szűrt teljes cikkállomány képezte. Az exportált állomány 6873, 1873 és 2025 között megjelent cikket tartalmazott. Az 1946 előtti időszakból mindössze 178 cikk állt rendelkezésre, túlnyomórészt az 1873 óta megjelenő *Földrajzi Közleményekből*. Az időbeli trendvizsgálatok ezért az 1946–2025 közötti, érdemben elemezhető időszakra, míg a leggyakoribb szerzők, az intézmények és a tématerületek elemzése a teljes, 1873–2025 közötti állományra épült.

1. táblázat: A vizsgálat alapjául szolgáló hét folyóiratcím áttekintése
Table 1. Overview of the Seven Journals Underlying the Analysis

Folyóirat	Vizsgált cikkek száma	Vizsgált időszak
Földrajzi Közlemények	1976	1873–2025
Tér és Társadalom	1841	1987–2025
Területi Statisztika	1290	1968–2025
Hungarian Geographical Bulletin	578	2009–2025
Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek	565	2004–2025
Regional Statistics	313	2011–2025
Modern Geográfia	310	2006–2025

Forrás: saját összeállítás az MTMT-export alapján.

Az MTMT „Szerző(k)” mezője szabad szöveges formátumban tartalmazza a cikkek szerzőit, ismert esetben teljes nevüket és zárójeles intézményi rövidítésüket. A szerzők elkülönítését és az intézményi

kódok kinyerését szabályalapú szövegfeldolgozó szkript végezte. A HUN-REN kutatóintézeti hálózat eltérő kódformátumait (pl. „HRN KRTK”, „HRN CSFK”) külön mintaillesztéssel azonosítottuk.

Kizárólag az intézményi, vagyis kutatóközponti vagy egyetemi szintű rövidítéseket vettük figyelembe; a kari és tanszéki bontást nem. A rövidítések feloldását a Melléklet tartalmazza (15. táblázat).

Az intézményi affiliáció nem minden közleménynél állt rendelkezésre: a 10287 szerző–cikk kapcsolatból 5027 esetben (48,9%) lehetett intézményi kódot azonosítani. Az intézményi elemzés ezért csak ezekre a kapcsolatokra vonatkozik. A leggyakoribb szerzők táblázatában az affiliáció nélküli eseteket az MTMT szerzői adatlapjai és intézménytörténeti források alapján egészítettük ki. Ezeket a kézi besorolásokat az összesített intézményi számításokba nem vontuk be.

A jogelőd intézményekhez kötött szerző–cikk kapcsolatokat a mai jogutódhoz rendeltük (pl. RKK–ELTE KRTK, SZIE–MATE), hogy az intézményi folytonosság ne oszoljon meg mesterségesen több sor között. Az MTMT rögzíti, hogy egy cikk idegen nyelven jelent-e meg, valamint a disszertációkat és egyéb nem önálló közleménytípusokat kizáró, szűkebb értelemben vett független hivatkozásainak számát; ezeket az adatokat változtatás nélkül vettük át. Az idézettségi adatok az MTMT hazai nyilvántartásából származnak, ezért a Scopus vagy a Web of Science adataival való összevetésük korlátozott.

Az évenkénti átlagos, medián és maximális szerzőszámot cikkszinten számítottuk. A tématerületi besoroláshoz tíz, a térbeli-területi kutatások jellemző részterületeit lefedő kategóriát, valamint magyar és angol kulcsszólistákat alakítottunk ki. Egy cikk minden olyan kategóriába bekerült, amelynek valamely kulcsszava szerepelt a címében, ezért több tématerülethez is tartozhatott; a nem besorolható címek az „Egyéb” kategóriába kerültek.

A folyóiratok tematikus csoportosításakor az „Egyéb” kategórián kívüli leggyakoribb tématerületet tekintettük dominánsnak. Ha egy folyóirat egyetlen cikke sem volt besorolható, domináns témát nem állapítottunk meg. A címalapú módszer közelítő jellegű: alulbecsülheti azokat a témákat, amelyek jellemző kifejezései nem jelennek meg a címben, különösen a recenziók, könyvismertetések és konferencia-beszámolók esetében.

A vizsgálat korlátai közé tartozik, hogy az intézményi affiliáció a szerző–cikk kapcsolatok kevesebb mint felénél állt rendelkezésre, ezért az intézményi rangsorok kizárólag az azonosítható kapcsolatokra vonatkoznak. További korlátot jelent, hogy az idézettségi adatok az MTMT hazai nyilvántartásán alapulnak, így azok nemzetközi adatbázisok adataival való közvetlen összevetése korlátozott. A címeken alapuló kulcsszavas besorolási módszer korlátja, hogy kizárólag a cikk címében szereplő szavak alapján dönt, a cikk tényleges tartalmát (absztraktját, módszertanát) nem ismeri, ezért sok, valós tartalmi szempontból egyértelműen besorolható cikk is az "Egyéb" kategóriába kerül, ha címe nem tartalmaz az adott tématerülethez rendelt kulcsszót. Ez magyarázza, hogy a cikkek 51,1%-a esett az "Egyéb / nem besorolható" kategóriába. Ez az arány jelentős részben a recenziók, könyvismertetők, in memoriam megemlékezések és egyéb, nem szigorúan tudományos közleménytípusok viszonylag magas arányának is köszönhető, amelyek címe jellemzően nem tartalmaz tématerület-specifikus kulcsszót. Emiatt a tématerületi megoszlás (7–9. táblázat) inkább a címadási gyakorlat, mintsem a folyóiratok teljes tartalmi profiljának pontos tükre, és az arányok óvatosan, tájékoztató jelleggel értelmezendők.

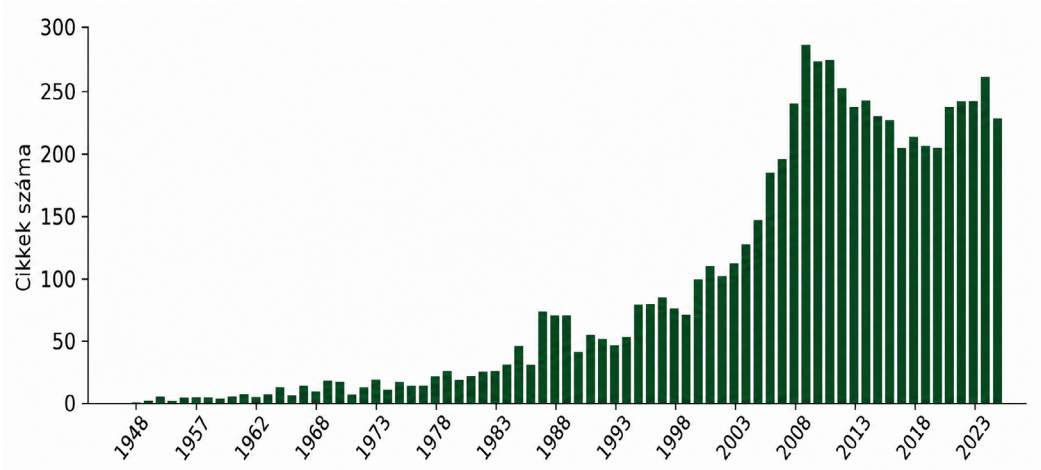
Végül, a publikációs trendek értelmezését korlátozza a vizsgált folyóirat-portfólió időbeli bővülése, amely összetételhatást eredményezhet, és így a publikációs volumen növekedése nem feltétlenül értelmezhető kizárólag a tudományos kibocsátás tényleges bővüléseként.

EREDMÉNYEK

A publikációs aktivitás és a szerzői struktúra alakulása

A hét folyóiratcímben megjelent cikkek éves száma (1. ábra) az 1940-es évek végi alacsony szintről – az 1948–1952 közötti időszakban évi 0,2 cikkről – fokozatosan, majd a 2000-es évektől ugrásszerűen emelkedett, és 2009-ben érte el a csúcsértéket (287 cikk). A legutóbbi öt lezárt év (2020–2024) átlaga 237,4 cikk volt, ami a hét folyóiratcím együttes publikációs volumenét mutatja. A növekedés jelentős részben összetételhatás. Az 1940-es és 1950-es években lényegében csak a *Földrajzi Közlemények* szerepelt az állományban; a további hat cím 1968 és 2011 között fokozatosan kapcsolódott be. A cikkszám emelkedése ezért nem értelmezhető kizárólag a hazai térbeli-területi szemléletű publikációs teljesítmény bővüléseként: abban a folyóiratportfólió változása és az egyes folyóiratok kibocsátásának alakulása egyaránt szerepet játszott.

1. ábra: A hét folyóiratban megjelent cikkek száma évenként (1946–2025)
Figure 1. Number of Articles Published in the Seven Journals by Year (1946–2025)

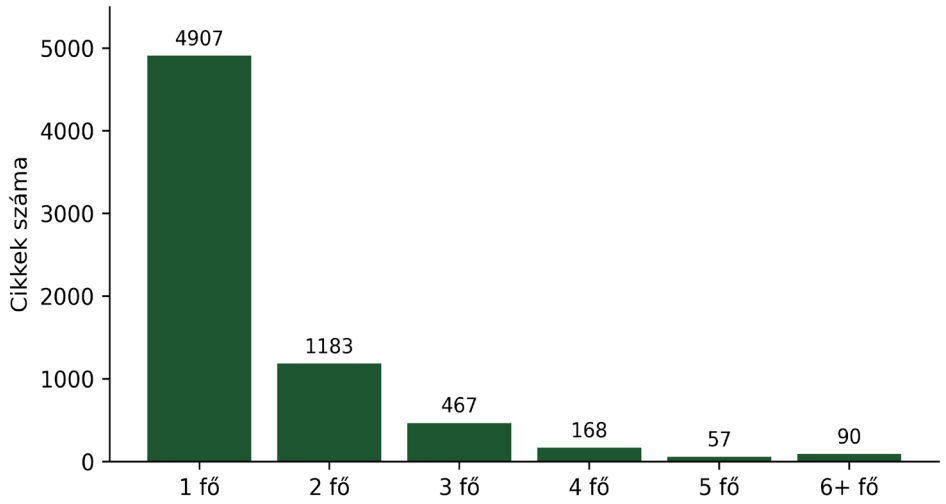

Forrás: saját szerkesztés az MTMT-export alapján.

A cikkek szerzőszám szerinti eloszlása erőteljesen jobbra ferde (2. ábra). A teljes állományban az átlagos szerzőszám 1,5, a medián és a módusz egyaránt 1, míg a legtöbb szerzővel megjelent cikket 15-en jegyezték. Az évenkénti átlagos és medián szerzőszám alakulását a 3. ábra mutatja. Az átlagos szerzőszám folyóiratonként is jelentősen eltér (4. ábra). A két angol nyelvű, nemzetközi profilú folyóirat – a *Hungarian Geographical Bulletin* és a *Regional Statistics* – együttes átlaga 2,11 szerző, míg a másik öt, magyar nyelvű, hazai profilú folyóiraté 1,40. A három legalacsonyabb átlagot a *Tér és Társadalom*, a *Földrajzi Közlemények* és a *Területi Statisztika*, a két legmagasabbat pedig a két nemzetközi profilú cím mutatja. A mintázat a nemzetközi profil és a többszerzőség együttjárására

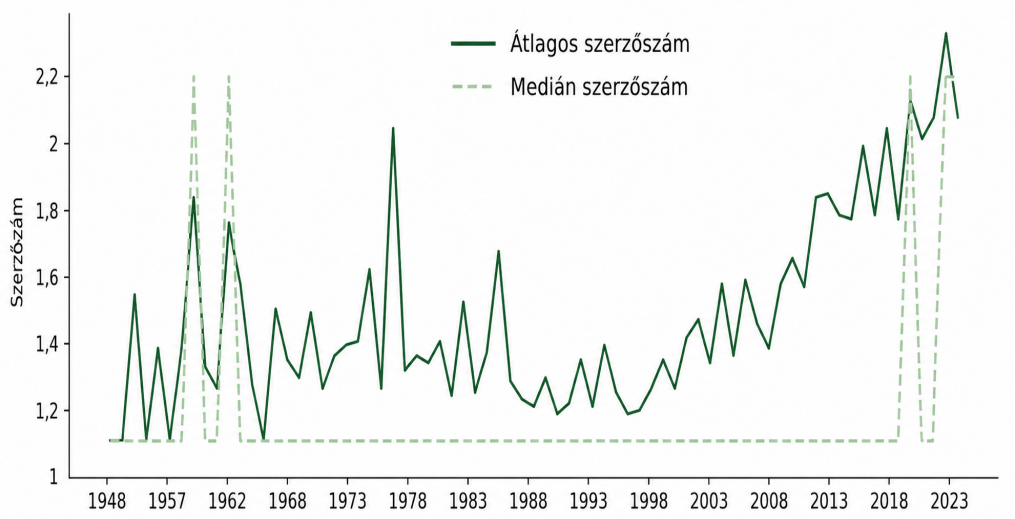
utal. Mivel azonban az MTMT a külföldi intézményi affiliációkat nem tartja nyilván, az adatokból nem állapítható meg, hogy a magasabb szerzőszám gyakoribb nemzetközi együttműködéssel társul-e.

2. ábra: A cikkek szerzőszám szerinti eloszlása
Figure 2. Distribution of Articles by Number

Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

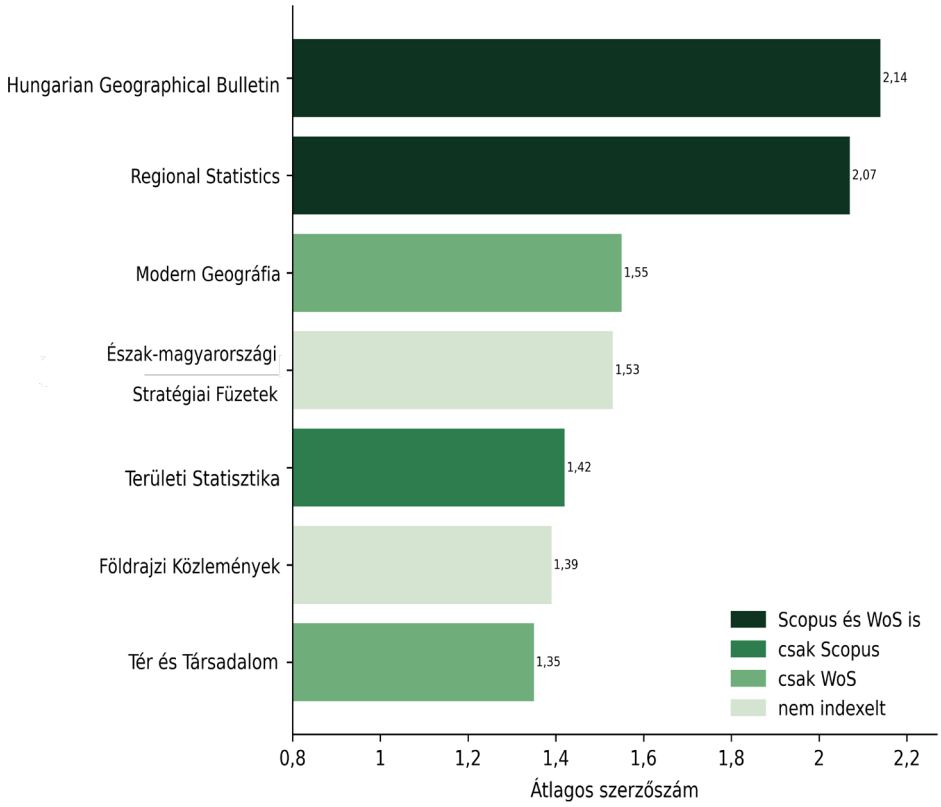
3. ábra: Az átlagos és a medián szerzőszám évenkénti alakulása
Figure 3. Annual Changes in the Mean and Median Number of Authors

Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

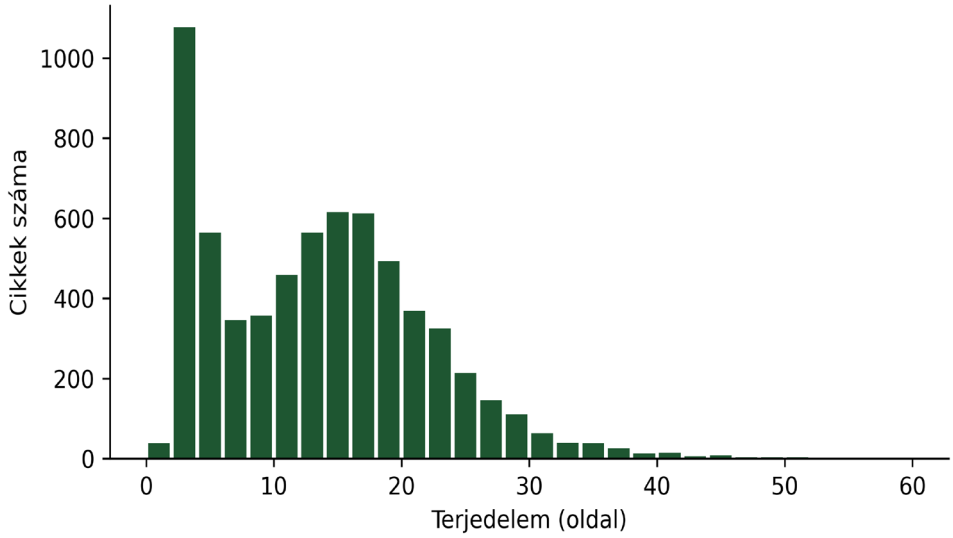
Az elemzés 6524, érvényes oldalszámadattal rendelkező cikkre terjedt ki; két, 300 oldalnál hosszabb, e-könyvként nyilvántartott tételt kizártunk. A cikkek átlagos terjedelme 13,24 oldal, mediánja 13 oldal, szórása 9,28 oldal volt (5. ábra). A folyóiratok között jelentős különbségek figyelhetők meg. A Regional Statistics cikkeinek átlagos terjedelme 22,5, a Földrajzi Közleményeké 9,3 oldal volt, így a legnagyobb és a legkisebb átlag közötti különbség több mint kétszeres (2. táblázat). Az eltérést a folyóiratok különböző közleményszerkezete és szerkesztési gyakorlata magyarázhatja; ennek közvetlen vizsgálata azonban nem része az elemzésnek.

4. ábra: Az átlagos szerzőszám folyóiratonként, csökkenő sorrendben
Figure 4. Mean Number of Authors by Journal, in Descending Order

Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

5. ábra: A cikkek terjedelmének eloszlása
Figure 5. Distribution of Article Length

Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

2. táblázat: A cikkek átlagos és medián terjedelme folyóiratonként

Table 2. Mean and Median Article Length by Journal

Folyóirat	Átlagos terjedelem (oldal)	Medián terjedelem (oldal)	n
Regional Statistics	22,5	22,0	310
Modern Geográfia	19,2	18,0	308
Területi Statisztika	15,4	15,0	1217
Tér és Társadalom	13,9	14,0	1790
Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek	12,3	11,0	551
Hungarian Geographical Bulletin	11,5	13,0	569
Földrajzi Közlemények	9,3	8,0	1779

Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

3. táblázat: A hét folyóiratcímben legtöbb cikkel szereplő szerzők

Table 3. Authors with the Highest Number of Articles Across the Seven Journals

Rangsor	Szerző	Cikkek száma	Elsődleges intézményi kötődés	Megjelenés folyóiratonként	Megjelenés 2021–2025 között
1.	Pécsi Márton	90	HUN-REN CSFK	FK	nem (utolsó rekord: 2001)
2.	Horváth Gergely	89	HUN-REN CSFK	FK, TéT	nem (utolsó rekord: 2020)
3.	Tóth Géza	80	ME	FK, HGB, MG, RS, TS, TéT, ÉMSF	igen
4.	Lóczy Lajos	79	ELTE	FK	nem (utolsó rekord: 1971)
5.	Kőszegfalvi György	75	PTE	TS, TéT	nem (utolsó rekord: 2010)
6.	Enyedi György	66	ELTE KRTK	FK, HGB, TS, TéT	nem (utolsó rekord: 2012)
7.	Probáld Ferenc	63	ELTE	FK, HGB, MG, TéT	igen
8.	Frisnyák Sándor	58	NYE	FK, TS, TéT	igen
9.	Michalkó Gábor	57	HUN-REN CSFK	FK, HGB, RS, TS, TéT, ÉMSF	igen
10.	Kovács Zoltán	56	HUN-REN CSFK	FK, HGB, TS, TéT, ÉMSF	igen
11.	Erdősi Ferenc	54	ELTE KRTK	FK, RS, TS, TéT	igen
12.	Kincses Áron	52	ME	FK, HGB, RS, TS, TéT, ÉMSF	igen
13.	Rechnitzer János	49	ELTE KRTK	FK, RS, TS, TéT, ÉMSF	igen
14.	Boros László	47	NYE	FK	nem (utolsó rekord: 2018)
15.	Papp-Váry Árpád	46	METU	FK	igen
16.	Gábris Gyula	44	ELTE	FK	igen
17.	Beluszky Pál	41	ELTE KRTK	FK, TS, TéT, ÉMSF	igen
18.	Rácz Szilárd	41	ELTE KRTK	MG, RS, TS, TéT, ÉMSF	igen
19.	Horváth Gyula	40	ELTE KRTK	TS, TéT	nem (utolsó rekord: 2015)
20.	Nemes Nagy József	40	ELTE TK	FK, TS, TéT	igen

Megjegyzés: MG = Modern Geográfia; TéT = Tér és Társadalom; TS = Területi Statisztika; RS = Regional Statistics; HGB = Hungarian Geographical Bulletin; ÉMSF = Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek; FK = Földrajzi Közlemények. Az intézményi kötődés az MTMT-ben leggyakrabban rögzített hazai affiliációt jelöli; a hiányzó eseteket szerzői adatlapok és intézménytörténeti források alapján egészítettük ki. A kézi besorolások az összesített intézményi számításokban nem szerepelnek. Az utolsó rekord éve a közlemény megjelenési évét jelenti, ezért történeti szerzőknél újraközlésből is származhat. Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

A 3. táblázat a hét folyóiratcímben legtöbb cikkel szereplő húsz szerző publikációszámát, elsődleges intézményi kötődését, folyóiratonkénti megjelenését és 2021–2025 közötti jelenlétét mutatja be. A szerzői kör széles: a 3952 egyedi szerző 67,1%-a mindössze egyetlen cikkel szerepel. A rangsorban a diszciplína történeti és jelenlegi meghatározó szerzői egyaránt megtalálhatók. Tóth Géza mind a hét folyóiratcímben publikált, ami a folyóiratokat közös szerzők révén összekapcsoló hálózat összefüggését is jelzi. A húsz szerző közül hétnek 2021–2025 között nem jelent meg cikke a vizsgált folyóiratkörben. A rangsor tehát nem a jelenlegi aktivitást, hanem az 1873–2025 közötti felhalmozott publikációs jelenlétet mutatja.

Intézményi és tematikus szerkezet

Az intézményi elemzés az MTMT-ben azonosítható hazai affiliációkra terjed ki. A 4. táblázat a hét folyóiratcímben legtöbb intézményi szerző–cikk hozzárendeléssel rendelkező intézményeket mutatja be. A rangsort két meghatározó kutatóközpont vezeti: a Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont részesedése 24,0%, a Csillagászati és Földtudományi Kutatóközponté 11,3%. Együttes részesedésük 35,3%, meghaladva az SZTE és a PTE egyenként 11,2%-os értékét. Az ELTE KRTK vezető szerepe összefügg a regionális tudomány akadémiai intézménytörténetével, míg a HUN-REN CSFK jelenléte elsősorban a Földrajztudományi Intézet publikációs tevékenységéhez kapcsolódik. A folyóiratok intézményi szerkezete jelentősen eltér egymástól. Az 5. táblázat folyóiratonként közli a legtöbb azonosított szerző–cikk kapcsolattal rendelkező intézményt és annak részesedését.

4. táblázat: A legtöbb intézményi szerző–cikk hozzárendeléssel rendelkező intézmények

Table 4. Institutions with the Highest Number of Author–Article Affiliations

Rangsor	Kód	Intézményi hozzárendelések száma	Részesedés	Egyedi szerzők száma
1.	ELTE KRTK	1254	24,0%	176
2.	HUN-REN CSFK	592	11,3%	75
3.	SZTE	584	11,2%	166
4.	PTE	584	11,2%	260
5.	ME	533	10,2%	140
6.	ELTE	207	4,0%	122
7.	MATE	192	3,7%	109
8.	SZE	186	3,6%	84
9.	BCE	153	2,9%	101
10.	DE	143	2,7%	77
11.	NYE	115	2,2%	14
12.	METU	92	1,8%	42
13.	PE	86	1,6%	49
14.	BME	72	1,4%	41
15.	NKE	71	1,4%	43

Megjegyzés: egy szerző–cikk kapcsolat több hazai intézményhez is rendelhető, ezért az intézményi hozzárendelések száma meghaladhatja az azonosítható szerző–cikk kapcsolatok számát. Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

5. táblázat: A legaktívabb szerzői intézmény és részesedése folyóiratonként

Table 5. Most Active Author-Affiliated Institution and Its Share by Journal

Folyóirat	Legaktívabb intézmény	Részesedés	Azonosított kapcsolatok száma
Modern Geográfia	PTE	61,0%	231
Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek	ME	59,2%	525
Tér és Társadalom	ELTE KRTK	56,7%	1597
Hungarian Geographical Bulletin	HUN-REN CSFK	34,4%	633
Földrajzi Közlemények	HUN-REN CSFK	26,3%	963
Területi Statisztika	ELTE KRTK	23,3%	739
Regional Statistics	PTE	15,0%	339

Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

A legmagasabb intézményi koncentráció a Modern Geográfiánál (PTE, 61,0%), az Észak-magyarországi Stratégiai Füzeteknél (ME, 59,2%) és a Tér és Társadalomnál (ELTE KRTK, 56,7%) figyelhető meg. Ezekben az esetekben a vezető szerzői intézmény a folyóirat intézményi hátteréhez is kapcsolódik. A Regional Statistics (PTE, 15,0%) és a Területi Statisztika (ELTE KRTK, 23,3%) alacsonyabb értéke szélesebb intézményi eloszlásra utal. Az adatok ugyanakkor önmagukban nem igazolnak oksági kapcsolatot a kiadói háttér és a szerzői koncentráció között.

Az időbeli változás vizsgálatához a 2016–2020 és a 2021–2025 közötti időszakot hasonlítottuk össze. Referenciaintézményként minden folyóiratnál a két időszak egészében, vagyis 2016–2025 között legtöbb kapcsolattal rendelkező intézményt választottuk. A legkisebb elemszám 18, ezért a kisebb minták százalékos változásai fokozott óvatossággal értelmezendők (6. táblázat).

6. táblázat: A referenciaintézmény részesedésének változása folyóiratonként, 2016–2020 és 2021–2025 összevetésében

Table 6. Changes in the Share of the Reference Institution by Journal, Comparing 2016–2020 and 2021–2025

Folyóirat	Referencia-intézmény	Részesedés 2016-2020 (n)	Részesedés 2021-2025 (n)	Változás	Tendencia
Regional Statistics	PTE	11,5% (n=78)	17,5% (n=212)	+5,9pp	erősödött
Tér és Társadalom	ELTE KRTK	42,4% (n=321)	45,6% (n=307)	+3,2pp	kb. változatlan
Modern Geográfia	PTE	55,6% (n=18)	52,9% (n=140)	-2,7pp	kb. változatlan
Területi Statisztika	ELTE KRTK	19,8% (n=172)	13,9% (n=237)	-5,8pp	csökkent
Hungarian Geographical Bulletin	SZTE	24,9% (n=189)	18,7% (n=187)	-6,2pp	csökkent
Földrajzi Közlemények	SZTE	28,0% (n=189)	21,1% (n=142)	-6,9pp	csökkent
Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek	ME	76,3% (n=114)	43,5% (n=253)	-32,8pp	csökkent

Megjegyzés: a „kb. változatlan" minősítés −5 és +5 százalékpont közötti változást jelöl. A változásokat a kerekítés előtti arányokból számítottuk. Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

A referenciaintézmény részesedése egy folyóiratnál emelkedett, négynél csökkent, kettőnél pedig nem változott érdemben. A legnagyobb csökkenés az Észak-magyarországi Stratégiai Füzeteknél következett be: az ME részesedése 76,3%-ról 43,5%-ra mérséklődött. Az eredmények alapján a vezető

intézmény súlya a legtöbb folyóiratnál nem erősödött. Ez azonban nem azonosítható automatikusan a teljes szerzői kör diverzifikálódásával, mivel a mutató csak a referencia-intézmény részesedését követi, nem a teljes intézményi eloszlást méri. A vizsgált folyóiratok intézményi szerkezete nem homogén. Egy részük szorosan kötődik meghatározott tudományos műhelyekhez, míg más folyóiratok szerzői bázisa több intézmény között oszlik meg.

A címek kulcsszavas elemzése alapján a leggyakoribb besorolható tématerület a település- és városföldrajz volt, amely a cikkek 14,5%-ában jelent meg (7. táblázat). Ezt a gazdaságföldrajz és regionális versenyképesség (13,4%), valamint a természet- és környezetföldrajz (7,9%) követte. A cikkek 51,1%-a cím alapján egyik előre meghatározott tématerülethez sem volt hozzárendelhető. A magas arány részben a recenziókkal, könyvismertetésekkel, megemlékezésekkel és más, témaspecifikus kulcsszót nem feltétlenül tartalmazó címekkel függhet össze. A 8. táblázat azt mutatja be, hogy az egyes tématerületek melyik folyóiratban rendelkeznek a legnagyobb részaránnyal, és az adott tématerület egyben a folyóirat leggyakoribb, „Egyéb" kategórián kívüli témája-e.

Az eredmények részben összhangban állnak a folyóiratok ismert tematikus profiljával, ami alátámasztja a címalapú besorolás ésszerűségét. Négy tématerület esetében az adott téma legmagasabb részesedésű folyóirata és a folyóirat domináns témája egybeesik: a település- és városföldrajz a Területi Statisztikában, a gazdaságföldrajz az Észak-magyarországi Stratégiai Füzetekben, a természet- és környezetföldrajz a Földrajzi Közleményekben, a turizmusföldrajz pedig a Modern Geográfiában emelkedik ki. A Tér és Társadalom leggyakoribb besorolható témája szintén a település- és városföldrajz (19,6%), de e téma aránya a Területi Statisztikában magasabb (21,4%), ezért a táblázatban a téma legmagasabb részesedésű folyóirataként a Területi Statisztika szerepel.

7. táblázat: A cikkek tématerület szerinti megoszlása a cím alapján
Table 7. Distribution of Articles by Thematic Area Based on Article Titles

Tématerület	Cikkek száma	A teljes állomány százalékában
Egyéb / nem besorolható	3509	51,1%
Település- és városföldrajz	995	14,5%
Gazdaságföldrajz és regionális versenyképesség	920	13,4%
Természetföldrajz és környezetföldrajz	546	7,9%
Regionális és területfejlesztés-politika	519	7,6%
Politikai földrajz és geopolitika	313	4,6%
Térstatisztika, térinformatika és módszertan	266	3,9%
Népesség-, etnikai és demográfiai földrajz	229	3,3%
Turizmusföldrajz	180	2,6%
Vidékfejlesztés és agrárföldrajz	170	2,5%
Közlekedésföldrajz és infrastruktúra	162	2,4%

Megjegyzés: egy cikk több tématerülethez is tartozhat, ezért a százalékos értékek összege meghaladhatja a 100%-ot. Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

8. táblázat: A tématerületekhez legszorosabban kapcsolódó folyóiratok
Table 8. Journals Most Closely Associated with the Thematic Areas

Tématerület	Legmagasabb részesedésű folyóirat	Részesedés	Domináns téma az adott folyóiratban?
Település- és városföldrajz	Területi Statisztika	21,4%	igen
Gazdaságföldrajz és regionális versenyképesség	Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek	24,8%	igen
Természetföldrajz és környezetföldrajz	Földrajzi Közlemények	13,7%	igen
Regionális és területfejlesztés-politika	Területi Statisztika	14,3%	nem
Népesség-, etnikai és demográfiai földrajz	Regional Statistics	7,3%	nem
Politikai földrajz és geopolitika	Tér és Társadalom	6,7%	nem
Turizmusföldrajz	Modern Geográfia	13,2%	igen
Térstatisztika, térinformatika és módszertan	Területi Statisztika	7,1%	nem
Vidékfejlesztés és agrárföldrajz	Tér és Társadalom	3,7%	nem
Közlekedésföldrajz és infrastruktúra	Területi Statisztika	4,1%	nem

Megjegyzés: az „igen" azt jelzi, hogy a tématerület az adott folyóirat leggyakoribb, „Egyéb" kategórián kívüli témája is. „Nem" esetén az adott téma részesedése ugyan ebben a folyóiratban a legmagasabb, de a folyóiraton belül más tématerület dominál. Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

A fennmaradó tématerületeknél a táblázat csak azt jelzi, hogy relatív jelenlétük mely folyóiratban a legerősebb. Az eredmények összhangban vannak a besorolás tartalmi plauzibilitásával, de nem tekinthetők önálló validálásnak, mivel a címek információtartalma korlátozott, és a cikkek több mint fele nem volt előre meghatározott tématerülethez rendelhető. A tíz tématerület részesedése jelentősen változott a vizsgált időszakban. A 9. táblázat nyolc tízéves periódusban mutatja be a témák arányát, a 6. ábra pedig hat kiválasztott tématerület ötéves mozgóátlaggal simított éves idősorát ábrázolja.

9. táblázat: A tématerületek részesedésének alakulása nyolc időszakban
Table 9. Changes in the Share of Thematic Areas Across Eight Periods

Tématerület	1946–1955	1956–1965	1966–1975	1976–1985	1986–1995	1996–2005	2006–2015	2016–2025
Település- és városföldrajz	10,0%	1,9%	19,1%	16,3%	14,6%	12,3%	14,5%	15,8%
Gazdaságföldrajz és regionális versenyképesség	0,0%	9,6%	13,7%	17,1%	12,2%	14,1%	13,2%	14,3%
Természetföldrajz és környezetföldrajz	40,0%	19,2%	15,3%	14,3%	6,7%	8,4%	7,2%	7,5%
Regionális és területfejlesztés-politika	0,0%	0,0%	5,3%	8,6%	6,7%	14,5%	8,1%	4,9%
Népesség-, etnikai és demográfiai földrajz	0,0%	0,0%	6,1%	1,6%	1,1%	2,4%	3,6%	4,4%
Politikai földrajz és geopolitika	0,0%	0,0%	0,8%	1,2%	3,0%	6,0%	4,2%	5,7%
Turizmusföldrajz	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	1,4%	3,3%	3,7%
Térstatisztika, térinformatika és módszertan	0,0%	3,8%	10,7%	7,3%	3,5%	5,0%	4,1%	2,4%
Vidékfejlesztés és agrárföldrajz	0,0%	9,6%	4,6%	3,3%	2,1%	2,9%	1,5%	3,3%
Közlekedésföldrajz és infrastruktúra	0,0%	0,0%	0,8%	3,3%	1,8%	3,2%	2,7%	2,0%
n (cikk)	10	52	131	245	567	1007	2418	2265

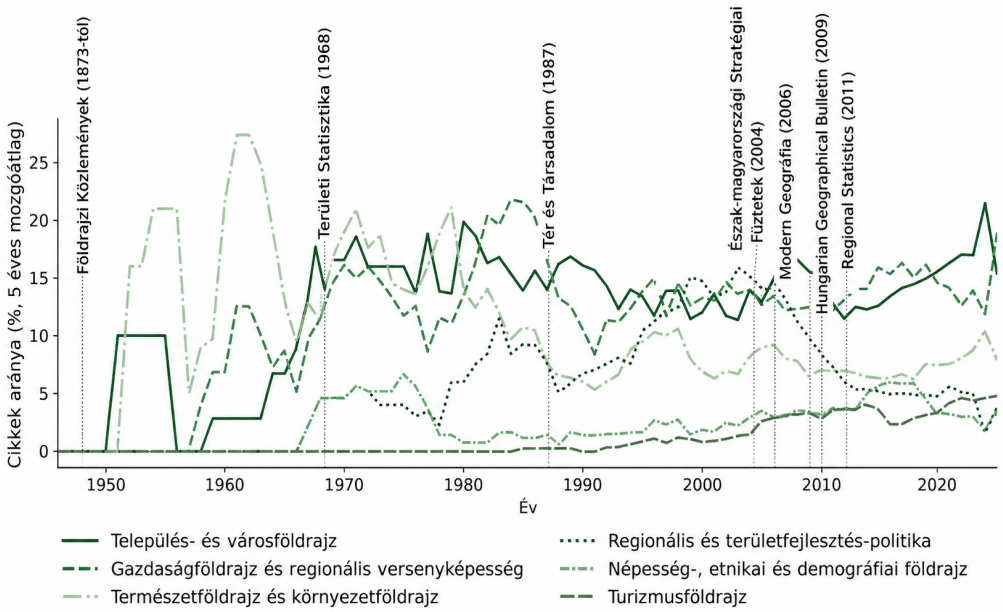
Megjegyzés: egy cikk több tématerülethez is tartozhat. Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

Az idősorok értelmezését korlátozza a folyóiratportfólió időbeli bővülése. Az új, részben specializált folyóiratok megjelenése önmagában is módosíthatta a tématerületek részesedését. A változások emellett a címadási gyakorlat alakulását is tükrözhetik. A tendenciák ezért nem kizárólag a tudo-

mányos érdeklődés átrendeződéseként értelmezendők. Különösen bizonytalan az első két időszak, amely mindössze 10, illetve 52 cikket tartalmaz. A nagyobb elemszámú, 1966 utáni időszakokban a település- és városföldrajz, valamint a gazdaságföldrajz részesedése hullámzások mellett tartósan magas maradt. A természet- és környezetföldrajz aránya az 1966–1975 közötti 15,3%-ról 2016–2025-re 7,5%-ra mérséklődött, ami a társadalomföldrajzi témák relatív térnyerésével is összefügghet.

6. ábra: Hat tématerület részesedésének alakulása ötéves mozgóátlaggal, 1946–2025

Figure 6. Changes in the Share of Six Thematic Areas Using Five-Year Moving Averages, 1946–2025

Megjegyzés: az 1946–1965 közötti szakasz az alacsony éves cikkszám miatt zajosabb, mint a későbbi évek. A szaggatott függőleges vonalak az egyes folyóiratok belépésének évét jelölik a vizsgált adatállományba; ezek segítenek megítélni, mennyiben tudható be egy-egy tématerület részesedésének változása a folyóiratportfólió bővülésének (összetételhatás), és mennyiben a földrajztudományi érdeklődés tényleges elmozdulásának. Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

A regionális és területfejlesztés-politika 1996–2005 között érte el legmagasabb részesedését (14,5%), majd 4,9%-ra csökkent. A csúcs időben egybeesik az uniós csatlakozást megelőző és közvetlenül követő fejlesztéspolitikai időszakkal, de az összefüggésből közvetlen oksági kapcsolat nem állapítható meg. A turizmusföldrajz az 1980-as évek végéig alig jelent meg a címekben, ezt követően részesedése fokozatosan 3,7%-ra emelkedett. A politikai földrajz és geopolitika aránya szintén növekedett, míg a térstatisztika, térinformatika és módszertan az 1966–1975 közötti 10,7%-os érték után hosszabb távon visszaszorult.

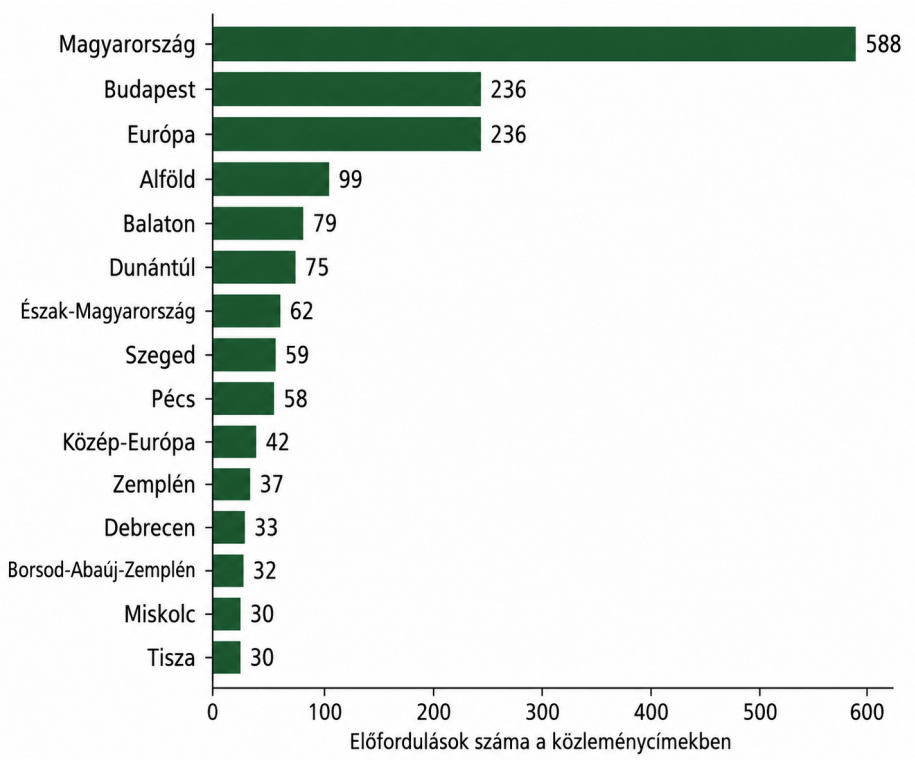
A tanulmány fő vizsgálati szempontjait kiegészítve exploratív elemzésként azt is megvizsgáltuk, hogy a cikkek címeiben milyen gyakorisággal jelennek meg konkrét területi entitások, illetve ezek milyen térbeli léptékeket és földrajzi irányultságokat rajzolnak ki. Az elemzés célja nem a folyóiratok tartalmi profiljának újabb dimenzió szerinti teljes körű feltárása, hanem annak kiegészítő vizsgálata, hogy a címekben megjelenő földrajzi helyek milyen térbeli fókuszt jeleznek a vizsgált folyóiratkörben. A cikkcímekben megjelenő földrajzi nevek feltárásához öt kategóriából és 106 elemből álló területi

entitásszótárt alkalmaztunk. A kategóriák a hazai megyéket, a nagyvárosokat és megyeszékhelyeket, a hazai régiókat, a Kárpát-medencei és határon túli régiókat, valamint az országokat és nemzetközi régiókat tartalmazták. Az entitások előfordulását a 6873 cikk címében szóhatár-alapú illesztéssel kerestük. A legfeljebb négy karakteres nevek esetében mindkét oldalon szigorú szóhatárt alkalmaztunk a más szavakon belüli téves találatok elkerülésére.

7. ábra: A tizenöt leggyakrabban előforduló területi entitás a közleménycímekben

Figure 7. Fifteen Most Frequently Occurring Spatial Entities in Article Titles

Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

A leggyakrabban említett entitás Magyarország volt 588 előfordulással. Budapest és Európa egyaránt 236 címben jelent meg. A hazai régiók közül az Alföld (99), a Balaton (79), a Dunántúl (75) és Észak-Magyarország (62), a vidéki városok közül Szeged (59) és Pécs (58) fordult elő a leggyakrabban (7. ábra).

10. táblázat: A területi entitások előfordulása kategóriánként

Table 10. Occurrence of Spatial Entities by Category

Kategória	Összes előfordulás	Legyakoribb entitás a kategórián belül
Megyék	159	Borsod-Abaúj-Zemplén (32)
Nagyvárosok / megyeszékhelyek	504	Budapest (236)
Régiók (hazai)	540	Alföld (99)
Kárpát-medencei / határon túli régiók	119	Kárpát-medence (26)
Országok / nemzetközi régiók	1066	Magyarország (588)

Megjegyzés: egy cím több területi entitást is tartalmazhat, és egymásba ágyazott földrajzi nevek esetében átfedő találatok is előfordulhatnak. A kategóriák eltérő számú szótári elemet tartalmaznak, ezért az összesített előfordulások nem értelmezhetők közvetlenül a területi léptékek egymáshoz viszonyított súlyaként. Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

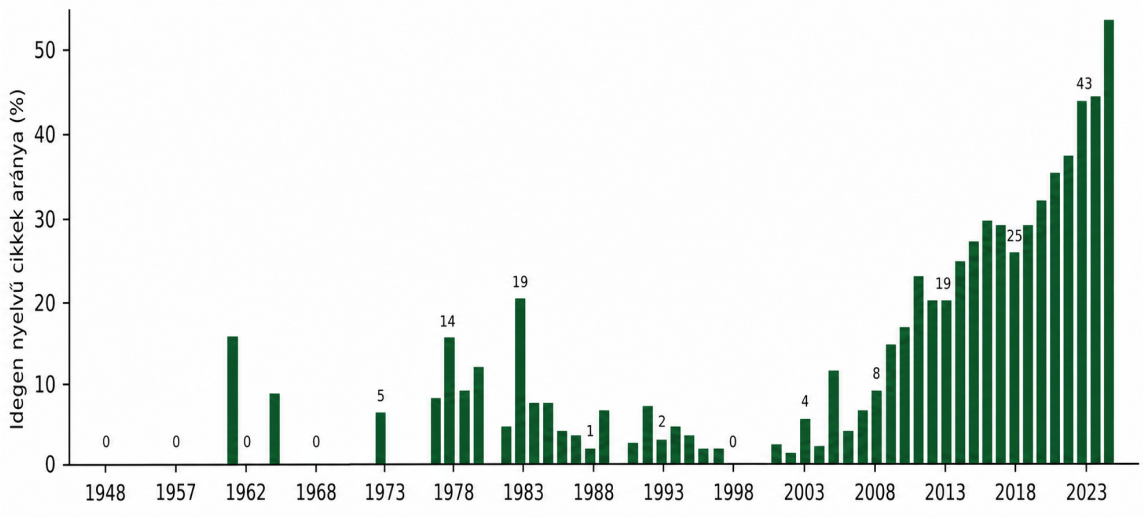
A legtöbb találat az országok és nemzetközi régiók kategóriájához kapcsolódott, amiben Magyarország kiemelkedő gyakorisága meghatározó szerepet játszik. A hazai régiók és a nagyvárosok szintén erőteljesen jelen vannak a címekben, míg a megyék, valamint a Kárpát-medencei és határon túli régiók ritkábban fordulnak elő. A megyék közül Borsod-Abaúj-Zemplén szerepel a legtöbbször; ebben az Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek regionális profilja is szerepet játszhat (10. táblázat). Az elemzés kizárólag a címekben kifejezetten megnevezett területi entitásokat azonosítja. Egy cikk földrajzi fókusza a címben való megjelenés nélkül is meghatározó lehet, ezért az eredmények elsősorban a címadási gyakorlatot, nem pedig a kutatások teljes területi lefedettségét jellemzik.

Nemzetköziesedés, adatbázis-láthatóság és tudományos kapcsolatrendszer

A teljes, 1873–2025 közötti állományban a cikkek 18,6%-a jelent meg idegen nyelven. Az éves arány alakulását a 8. ábra mutatja. A folyóiratok nyelvi összetétele jelentősen eltér egymástól. A Regional Statistics cikkeinek 99,4%-a, a Hungarian Geographical Bulletin közleményeinek 98,4%-a idegen nyelvű. A Modern Geográfiában 33,5%, az Észak-magyarországi Stratégiai Füzetekben 17,7% ez az arány. A Földrajzi Közlemények (5,4%), a Tér és Társadalom (3,0%) és a Területi Statisztika (2,3%) ezzel szemben túlnyomórészt magyar nyelven közöl (9. ábra).

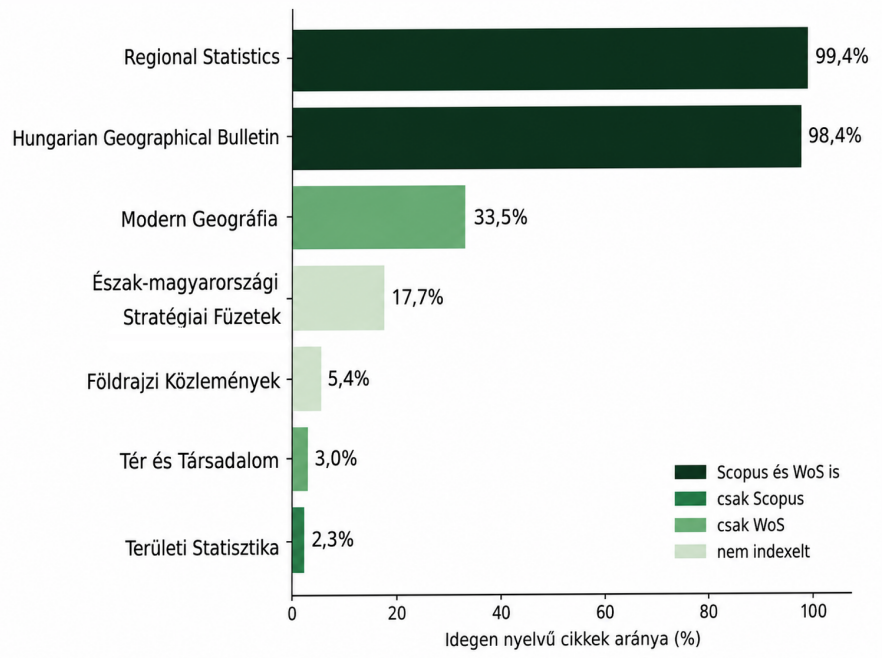
A nyelvi szerkezet közelmúltbeli változását két ötéves időszak összevetésével vizsgáltuk (11. táblázat). A teljes cikkszám 2016–2020 és 2021–2025 között 1055-ről 1210-re emelkedett, miközben a magyar nyelvű cikkek száma 761-ről 702-re csökkent (10. ábra). Éves átlaguk 152,2-ről 140,4-re, vagyis 7,8%-kal mérséklődött. Ezzel párhuzamosan az idegen nyelvű cikkek aránya 27,9%-ról 42,0%-ra, 14,1 százalékponttal nőtt.

8. ábra: Az idegen nyelvű cikkek arányának évenkénti alakulása
Figure 8. Annual Changes in the Share of Foreign-Language Articles

Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

9. ábra: Az idegen nyelvű cikkek aránya folyóiratonként, csökkenő sorrendben
Figure 9. Share of Foreign-Language Articles by Journal, in Descending Order

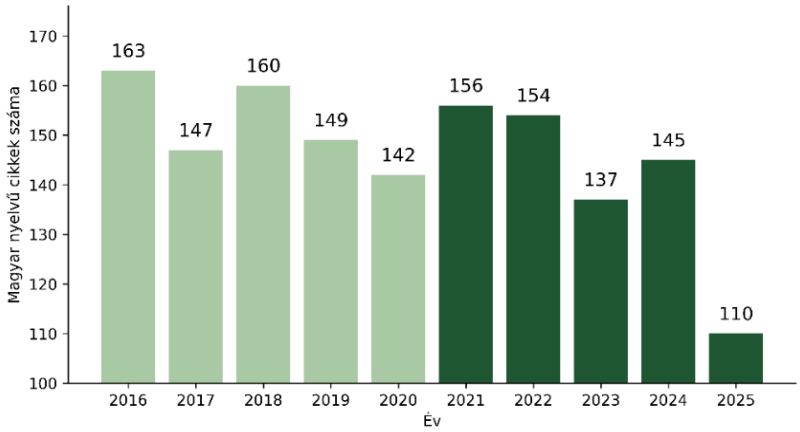
Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

11. táblázat: A magyar és idegen nyelvű cikkek mutatóinak változása, 2016–2020 és 2021–2025
Table 11. Changes in Indicators of Hungarian- and Foreign-Language Articles, 2016–2020 and 2021–2025

Mutató	2016–2020	2021–2025	Változás
Cikkek száma összesen	1055	1210	+155
Magyar nyelvű cikkek száma	761	702	−59
Magyar nyelvű cikkek éves átlaga	152,2	140,4	−11,8 (−7,8%)
Idegen nyelvű cikkek aránya	27,9%	42,0%	+14,1 százalékpont

Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

10. ábra: A magyar nyelvű cikkek évenkénti száma, 2016–2025
Figure 10. Number of Hungarian-Language Articles by Year, 2016–2025

Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

A két azonos hosszúságú, lezárt ötéves időszak összevetése szerint a magyar nyelvű cikkek száma a 2016–2020 közötti 761-ről 2021–2025 között 702-re csökkent. Éves átlaguk ennek megfelelően 152,2-ről 140,4-re mérséklődött, ami 7,8%-os visszaesést jelent. Ezzel párhuzamosan az idegen nyelvű közlemények aránya 27,9%-ról 42,0%-ra, 14,1 százalékponttal emelkedett. Az eredmények tehát a magyar nyelvű közlemények számának mérséklődését és az idegen nyelvű publikálás egyértelmű térnyerését mutatják.

A változásban jelentős szerepet játszott a Modern Geográfia nyelvi átalakulása. A magyar nyelvű cikkek aránya a folyóiratban a 2020. évi 100,0%-ról 2023-ra 60,7%-ra, 2024-re 55,9%-ra, 2025-re pedig 16,1%-ra csökkent. A folyóirat 2025-ben 31 cikket közölt, amelyek közül mindössze öt jelent meg magyarul, így az elmozdulás egyértelműen a nyelvi szerkezet átalakulását jelzi. A magyar nyelvű cikkek összesített visszaesése azonban nem vezethető vissza egyetlen folyóiratra: a Földrajzi Közlemények teljes cikkszáma 2024 és 2025 között 32-ről 21-re csökkent, ami szintén mérsékelte a magyar nyelvű közlemények számát. A 2025. évi eredmény tehát a Modern Geográfia nyelvi átalakulását és az egyes folyóiratok éves publikációs volumenének változását egyaránt tükrözi.

A két, szinte kizárólag idegen nyelven közlő folyóirat kizárása után is hasonló irányú változás figyelhető meg. A fennmaradó öt folyóiratban az idegen nyelvű cikkek aránya 2,8%-ról 19,9%-ra, 17,1 százalékponttal emelkedett, míg a magyar nyelvű cikkek éves átlaga 7,6%-kal csökkent. Az idegen nyelvű közlés térnyerése tehát nem kizárólag a Regional Statistics és a Hungarian Geographical Bulletin közlési gyakorlatából következik, hanem a magyar nyelvű elnevezésű folyóiratok egy részében is megfigyelhető. A biztosan megállapítható tendencia az idegen nyelvű részarány növekedése; a magyar nyelvű közlemények abszolút visszaesésének mértéke a 2025. évi adatok lezárása után ítélhető meg pontosabban.

A nemzetközi adatbázisokban való megjelenést az MTMT „Külső azonosítók” mezője alapján vizsgáltuk. A mező cikkenként tartalmazhat Scopus-, illetve Web of Science-azonosítót (WoS). A 12. táblázat azt mutatja be, hogy a 2021–2025 között megjelent cikkek mekkora részénél szerepelt ilyen azonosító. Az azonosító megléte nem minden esetben azonos a közlemény teljes értékű indexelésével. A Scopus másodlagos, hivatkozott dokumentumai is rendelkezhetnek EID-vel, ezért a folyóiratszintű indexeltség megállapításához az adatbázisok hivatalos forráslistája az irányadó. Az MTMT-adatok elsősorban az azonosítólefedettséget és a közlemények adatbázisokban való megjelenését jelzik.

Az azonosítólefedettség folyóiratonként eltérő mintázatot mutat. A Területi Statisztika rekordjainak 96,0%-ánál szerepel Scopus-azonosító, WoS-azonosító azonban egyiknél sem. A Tér és Társadalom esetében ennek fordítottja figyelhető meg: a WoS-azonosítóval rendelkező rekordok aránya 94,4%, Scopus-azonosító viszont nem szerepel. A Regional Statistics és a Hungarian Geographical Bulletin mindkét adatbázisban magas azonosítólefedettséget mutat.

A Modern Geográfia rekordjainak 66,2%-ánál WoS-, 35,2%-ánál Scopus-azonosító található. A Scopus-azonosítók azonban ebben az esetben nem tekinthetők automatikusan a cikkek teljes értékű Scopus-indexeltsége bizonyítékának, mivel EID másodlagos dokumentumhoz is kapcsolódhat. Az Észak-magyarországi Stratégiai Füzeteknél csak 1,8%-os WoS-azonosítólefedettség figyelhető meg, a Földrajzi Közlemények rekordjainál pedig egyik azonosítótípus sem fordul elő a vizsgált időszakban.

12. táblázat: Külső adatbázis-azonosítóval rendelkező cikkek aránya folyóiratonként, 2021–2025
Table 12. Share of Articles with External Database Identifiers by Journal, 2021–2025

Folyóirat	Scopus-azonosítóval rendelkező rekordok aránya	WoS-azonosítóval rendelkező rekordok aránya	Legalább 50%-os azonosítólefedettség	MTA-minősítési adatot tartalmazó rekordok aránya
Területi Statisztika	96,0%	0,0%	Scopus	98,7%
Tér és Társadalom	0,0%	94,4%	WoS	85,5%
Regional Statistics	85,0%	93,6%	Scopus és WoS	100,0%
Hungarian Geographical Bulletin	65,8%	87,6%	Scopus és WoS	97,5%
Modern Geográfia	35,2%	66,2%	WoS	89,4%
Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek	0,0%	1,8%	egyik sem	88,9%
Földrajzi Közlemények	0,0%	0,0%	egyik sem	89,5%

Megjegyzés: az 50%-os küszöb elemzési célú besorolás, nem a Scopus vagy a Web of Science hivatalos indexelési kritériuma. Forrás: saját számítás az MTMT-export „Külső azonosítók" és „Presztizsfaktorok" mezője alapján.

Az MTA-minősítés jelenlétét az MTMT „Presztízsfaktorok" mezője alapján mértük. Ez folyóirat-szintű besorolást tartalmaz, ezért a mező hiánya nem az adott cikk alacsonyabb minőségét, hanem a minősítési adat rögzítésének hiányát jelzi. A kitöltöttség 85,5 és 100,0% között változik, vagyis valamennyi folyóiratnál viszonylag magas, de nem teljes körű.

Az eredmények szerint a folyóirat nevének vagy közlési nyelvének nemzetközi jellege önmagában nem jelzi megbízhatóan az adatbázis-jelenlétet. A Scopus- és WoS-azonosítók aránya a folyóiratok nemzetközi láthatóságának egyik mutatója, de nem helyettesíti a hivatalos forráslisták ellenőrzését, és önmagában nem méri sem a teljes nemzetköziesedést, sem az idézettségi hatást.

A 6873 cikk átlagosan 3,81 független idéző közleményt kapott, a medián azonban 0 volt. A cikkek 58,6%-ához egyetlen független idéző közlemény sem kapcsolódott, a legmagasabb érték 134 volt. A tizenöt legtöbbet idézett cikket a 13. táblázat mutatja be.

A folyóiratonkénti átlagok között közel ötszörös különbség mutatkozik: a Regional Statistics cikkeinek átlaga 7,27, a Földrajzi Közleményeké 1,43 független idéző közlemény (14. táblázat). Az eltérő évjárati összetétel hatásának mérséklésére az összevetést a 2010–2020 között megjelent cikkekre is elvégeztük. A különbségek ebben a szűkített időszakban is fennmaradtak: a Regional Statistics átlaga 10,91, míg a Földrajzi Közleményeké 2,00, az Észak-magyarországi Stratégiai Füzeteké 1,92 volt.

A folyóiratok közötti eltérések tehát nem magyarázhatók kizárólag a közlemények átlagéletkorával. A magasabb idézettségű folyóiratoknál általában nagyobb a Scopus- vagy WoS-azonosítóval rendelkező rekordok aránya, ami a nemzetközi adatbázis-jelenlét és az idézettség együttjárására utalhat. Oksági kapcsolat azonban nem állapítható meg, mivel az idézettséget a közlemények témája, nyelve és típusa, valamint a szerzői együttműködések is befolyásolhatják.

A szerzői átfedések vizsgálata azt mutatja meg, hogy ugyanazok a szerzők milyen gyakran publikálnak több vizsgált folyóiratban. A 3952 egyedi szerző közül 751, vagyis 19,0% legalább két folyóiratban megjelent. Hat szerző – Tóth Géza, Pénzes János, Csomós György, Boros Lajos, Pál Viktor és Dudás Gábor – mind a hét folyóiratcímben publikált.

13. táblázat: A legtöbb független idéző közleménnyel rendelkező cikkek

Table 13. Articles with the Highest Number of Independent Citing Publications

Rang-sor	Független idéző közlemények száma	Megjelenés éve	Folyóirat	Cím
1.	134	2018	Területi Statisztika	A roma népesség területi megoszlásának változása Magyarországon az elmúlt évtizedekben
2.	115	1997	Tér és Társadalom	A sikeres város
3.	112	2000	Tér és Társadalom	Porter-rombusz: a regionális gazdaságfejlesztési stratégiák alapmodellje
4.	108	1996	Földrajzi Közlemények	Centrumok és perifériák a piacgazdasági átmenetben
5.	107	2004	Tér és Társadalom	Fel is út, le is út… (Városaink településhierarchiában elfoglalt pozícióinak változásai a 20. században)
6.	97	2006	Területi Statisztika	A regionális versenyképesség értelmezése és piramismodellje
7.	91	2006	Tér és Társadalom	Ez a falu, város! (Avagy a városi rang adományozásának gyakorlata s következményei 1990 után)
8.	88	2014	Hungarian Geographical Bulletin	Local Climate Zone mapping using GIS methods in Szeged
9.	86	2000	Tér és Társadalom	Globalizáció és a magyar területi fejlődés
10.	86	2008	Tér és Társadalom	Újraiparosodás a nagyvilágban és Magyarországon
11.	85	2017	Regional Statistics	A socio-economic analysis of Airbnb in New York City
12.	83	2017	Tér és Társadalom	A fejlettség területi különbségeinek változása Magyarországon
13.	81	1999	Tér és Társadalom	A magyarországi városhálózat és az EU-csatlakozás
14.	79	2013	Tér és Társadalom	A területi tőke fogalmi megközelítései
15.	78	2006	Tér és Társadalom	A városokra alapozott területpolitika koncepcionális megalapozása

Megjegyzés: a korábban megjelent cikkeknek hosszabb idő állt rendelkezésükre az idézetek felhalmozására, ezért a különböző évjáratok nyers idézettsége közvetlenül nem hasonlítható össze. Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

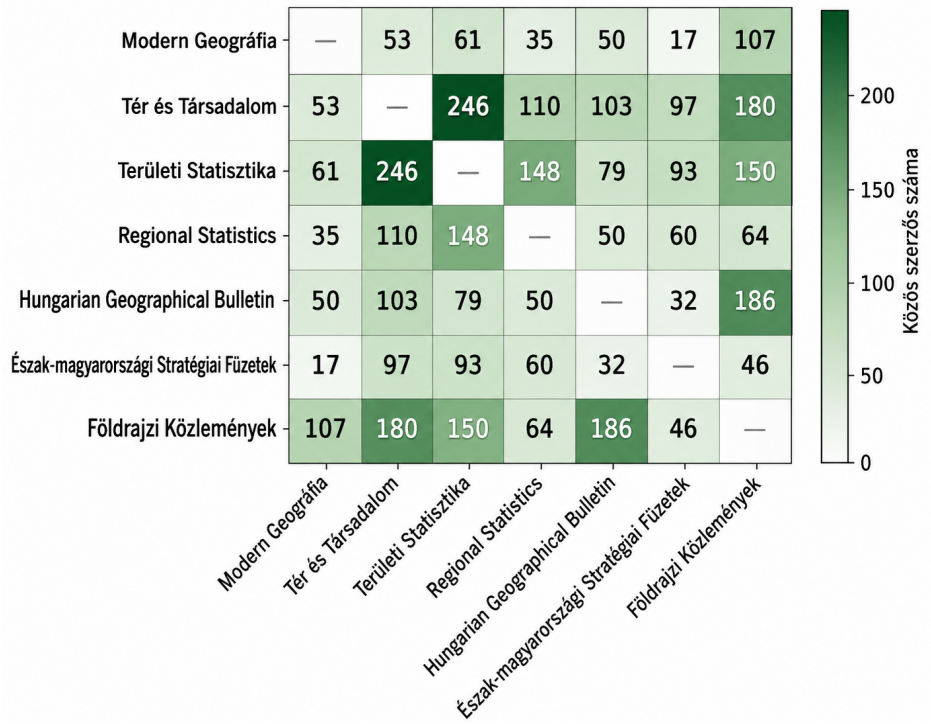
14. táblázat: A cikkek átlagos független idézettsége folyóiratonként

Table 14. Mean Number of Independent Citations by Journal

Folyóirat	Átlagos idézettség, teljes időszak	Átlagos idézettség, 2010–2020	n (2010-2020)
Regional Statistics	7,27	10,91	140
Tér és Társadalom	6,00	6,06	644
Hungarian Geographical Bulletin	4,98	5,71	387
Területi Statisztika	4,01	5,77	511
Modern Geográfia	3,67	4,29	100
Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek	1,49	1,92	258
Földrajzi Közlemények	1,43	2,00	525

Megjegyzés: a 2010–2020 közötti szűrés egységesebb publikációs időszakot biztosít, de nem hoz létre minden cikknél azonos hosszúságú idézettségi ablakot. Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

11. ábra: A folyóiratpáronkénti közös szerzők száma
Figure 11. Number of Shared Authors by Journal Pair

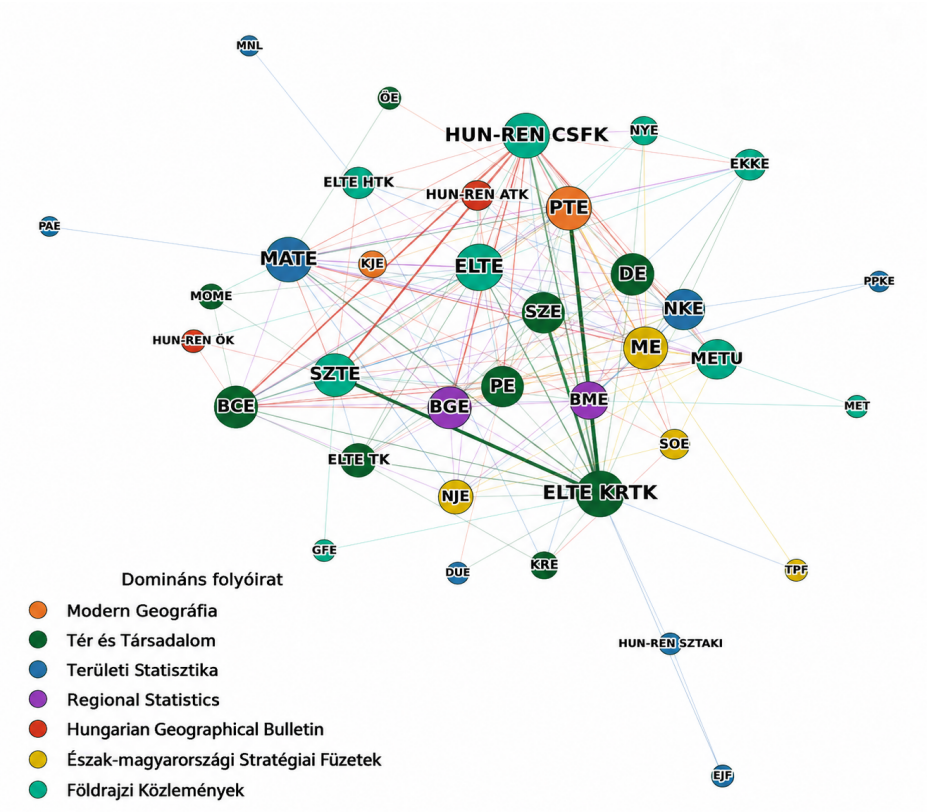
Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

Mind a 21 lehetséges folyóiratpár rendelkezik legalább egy közös szerzővel, vagyis a folyóiratok szerzői átfedésére épülő gráf teljes: egyetlen folyóirat sem különül el a többitől. A legtöbb közös szerző a Területi Statisztika és a Tér és Társadalom között található (246). Ezt a Földrajzi Közlemények és a Hungarian Geographical Bulletin (186), valamint a Földrajzi Közlemények és a Tér és Társadalom (180) kapcsolata követi (11. ábra).

A magas átfedések részben a folyóiratok nagyobb cikk- és szerzőszámával, továbbá intézményi és tematikus közelségükkel függhetnek össze. A legkisebb átfedés a Modern Geográfia és az Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek között figyelhető meg (17 közös szerző), ami összhangban áll eltérő tematikus és intézményi hátterükkel. Mivel az értékek nincsenek a folyóiratok szerzőszámával normalizálva, elsősorban a kapcsolatok abszolút nagyságát, nem pedig relatív erősségét mutatják.

Az MTMT-ben azonosítható hazai affiliációk alapján az intézmények közötti együttműködéseket is feltérképeztük. Két intézmény között akkor rögzítettünk kapcsolatot, ha legalább egy cikk szerzői között mindkét intézményhez kapcsolódó szerző szerepelt. Az így létrehozott hálózat 36 intézményt és 178 intézménypárt tartalmaz (12. ábra). Mivel az MTMT a külföldi affiliációkat nem tartja nyilván teljeskörűen, az elemzés a hazai intézmények közötti azonosítható kapcsolatokra korlátozódik.

12. ábra: Az intézmények együttműködési hálózata
Figure 12. Institutional Collaboration Network

Megjegyzés: a csomópontok és feliratuk mérete az intézmény fokszámával arányos. A csomópont színe azt a folyóiratot jelöli, amelyben az intézmény a legtöbb cikkel szerepel, az él színe pedig azt a folyóiratot, amelyhez az intézménypár együttműködése leggyakrabban kapcsolódik. Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

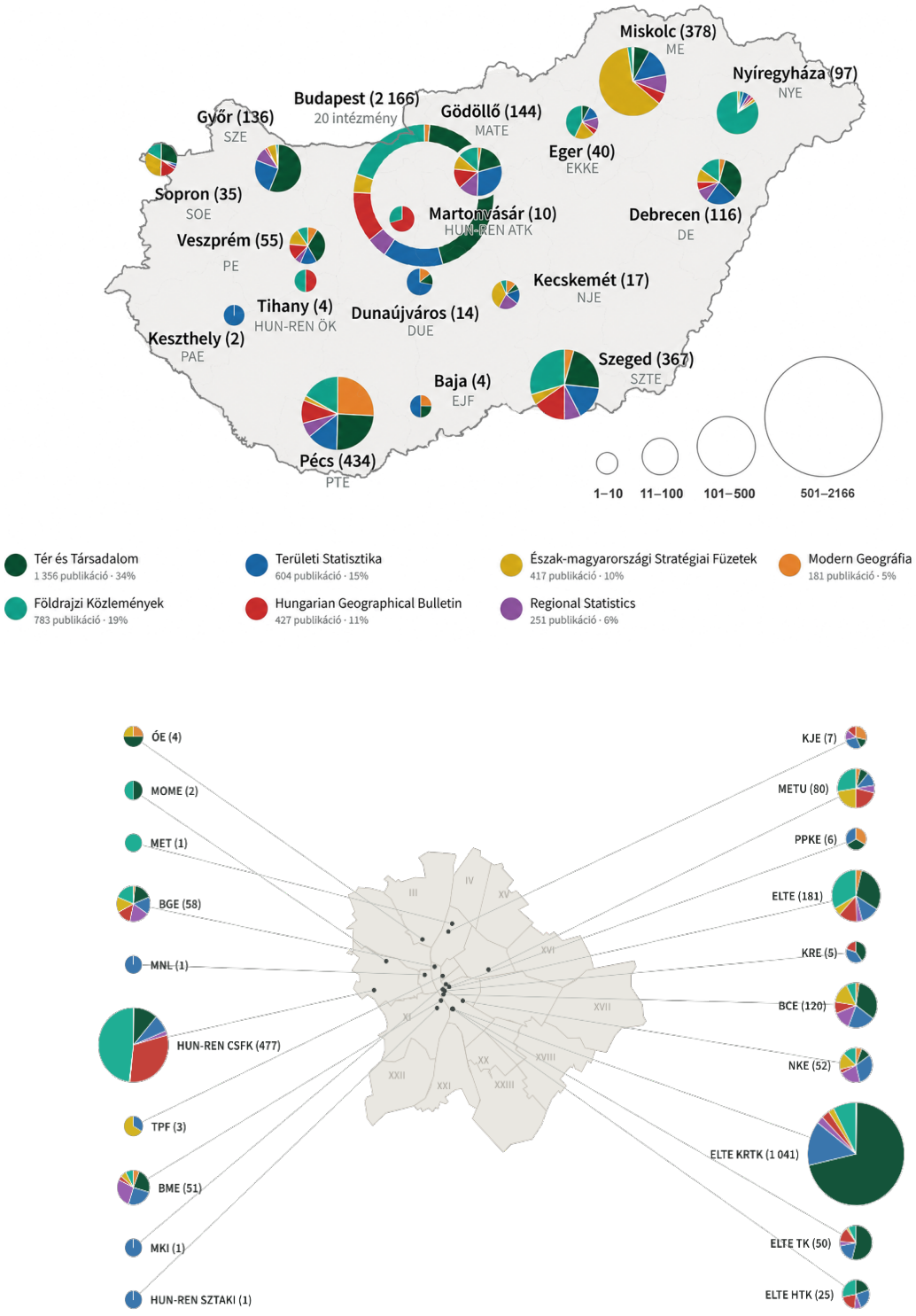
A hálózat szerkezetét két mutatóval jellemeztük. A fokszám azt mutatja meg, hogy egy intézmény hány másik intézménnyel áll kapcsolatban, a normalizált közöttiség-centralitás pedig azt méri, milyen gyakran helyezkedik el más intézménypárok legrövidebb kapcsolódási útvonalain. A fokszám így a partnerkör kiterjedtségét, nem az együttműködések gyakoriságát fejezi ki.

A legnagyobb fokszámmal az ELTE rendelkezik, 22 intézményi partnerrel. Ezt az ELTE KRTK 21, a HUN-REN CSFK és a MATE egyaránt 20 kapcsolattal követi. A közöttiség-centralitás alapján viszont az ELTE KRTK áll az első helyen 0,235-ös értékkel, amely mintegy 1,9-szerese a második Pannon Egyetem 0,124-es értékének. A harmadik helyen az NKE áll 0,095-tel.

A két rangsor eltérése arra utal, hogy a közvetlen partnerkapcsolatok száma és a hálózat részei közötti közvetítő szerep nem feltétlenül esik egybe. Az ELTE rendelkezik a legtöbb közvetlen partnerrel, míg az ELTE KRTK több, egymástól távolabb elhelyezkedő intézmény közötti legrövidebb útvonalon szerepel. Ez hídpozícióra utal, de az intézmény eltávolításának hálózati hatását külön robusztussági vizsgálat nélkül nem lehet megállapítani. A Pannon Egyetem magas közöttiség-centralitása szintén arra utal, hogy kapcsolatai több hálózati rész összekötésében játszanak szerepet.

13. ábra: Az intézmények székhelye és cikkeik folyóiratonkénti megoszlása Magyarországon és Budapesten

Figure 13. Location of Institutions and Distribution of Their Articles by Journal in Hungary and Budapest

Megjegyzés: A jelméret-kategóriákat az adatok jelentős szóródásához és jobbra ferde eloszlásához igazodva, kartográfiai és értelmezhetőségi szempontok alapján alakítottuk ki (1–10; 11–100; 101–500; >500), lehetővé téve az alacsony és kiemelkedően magas értékek megfelelő térbeli elkülönítését. Forrás: saját számítás az MTMT-export alapján.

A csomópontok domináns folyóirata szerinti csoportokban a legnagyobb teljes hálózati fokszámmal a következő intézmények rendelkeznek: Modern Geográfia – PTE (19); Tér és Társadalom – ELTE KRTK (21); Területi Statisztika – MATE (20); Regional Statistics – BGE (17); Hungarian Geographical Bulletin – HUN-REN ATK (7); Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek – ME (18); Földrajzi Közlemények – ELTE (22).

A Területi Statisztikánál a legtöbb szerző–cikk kapcsolattal rendelkező intézmény az ELTE KRTK, a legnagyobb partnerkörrel mégis a MATE rendelkezik. Ez jól mutatja, hogy a publikációs volumen és az együttműködési kapcsolatok kiterjedtsége különböző intézményi szerepeket mér. A Hungarian Geographical Bulletin csoportjában a HUN-REN ATK hét kapcsolata kisebb partnerkört jelez, az együttműködések gyakoriságáról azonban a fokszám önmagában nem ad információt. A hálózatban szereplő intézmények székhelyét és cikkeik folyóiratonkénti megoszlását a 13. ábra mutatja be. A budapesti intézmények nagy száma és földrajzi közelsége miatt a fővárosi szereplők külön sematikus térképen jelennek meg.

A térképen Budapest mellett Pécs, Miskolc és Szeged jelenik meg jelentős vidéki tudományos központként. A fővároson belül erős térbeli koncentráció figyelhető meg, amelyhez a Tóth Kálmán utcában működő ELTE KRTK, HTK és TK együttes jelenléte is hozzájárul. A térkép ugyanakkor az intézmények hivatalos székhelyét, nem pedig minden szerző tényleges munkavégzési helyét mutatja; ez különösen a több telephelyen működő intézményeknél korlátozza a földrajzi értelmezést.

Az intézményi hálózat kiterjedt, de belső szerkezete differenciált. A legtöbb közvetlen kapcsolattal rendelkező és a legerősebb közvetítő szerepet betöltő intézmények köre csak részben azonos. Az eredmények ezért a publikációs volumen mellett az intézmények kapcsolati pozíciójának önálló jelentőségére is rámutatnak, miközben értelmezésüket az affiliációs adatok hiányossága és a székhelyalapú térképezés korlátai között kell tartani.

KÖVETKEZTETÉSEK

A tanulmány hét, a Magyar Tudományos Akadémia IX. Osztályának folyóirat-minősítési rendszerében szereplő, hazai térbeli-területi szemléletű folyóiratcím 6873, MTMT-ben azonosított cikkét vizsgálta. Az eredmények egy intézményileg koncentrált, ugyanakkor szerzői és intézményi kapcsolatai révén erősen összekapcsolódó publikációs mezőt rajzolnak ki, amelyen belül a folyóiratok publikációs, tematikus, nyelvi és idézettségi jellemzői jelentősen különböznek.

A folyóiratok együttes éves publikációs volumene az 1940-es évek végi alacsony szintről fokozatosan, majd a 2000-es évektől erőteljesen emelkedett; 2009-ben 287 cikkel érte el maximumát, a legutóbbi öt lezárt évben (2021–2025) pedig átlagosan évi 242,0 cikk jelent meg. A növekedés jelentős részben a vizsgált folyóiratportfólió bővüléséből fakad, ezért nem értelmezhető kizárólag a tudományterület publikációs kibocsátásának növekedéseként. A cikkek átlagos szerzőszáma 1,5 fő, de a két angol című, túlnyomórészt idegen nyelvű folyóiratban magasabb (2,11), mint a másik öt folyóiratban (1,4). Ez összefüggést jelez a folyóirat publikációs orientációja és a többszerzős közlés gyakorisága között, az MTMT nemzetközi affiliációkra vonatkozó hiányosságai miatt azonban nem

bizonyít nemzetközi társszerzőséget. A cikkek átlagos terjedelme 13,24, mediánja 13 oldal, de a folyóiratok között több mint kétszeres különbség mutatkozik.

Az azonosítható intézményi kapcsolatok rangsorát a ELTE Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont, valamint a HUN-REN Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont vezeti. A folyóiratonkénti eredmények több esetben jelentős, a kiadói háttérrel is összefüggő intézményi szerzői koncentrációt mutatnak. Ez nem azonos a szakirodalmi értelemben vett akadémiai belterjességgel, és önmagában nem bizonyít szerkesztőségi zártságot vagy alacsonyabb minőséget. A két lezárt ötéves időszak összevetése alapján négy folyóiratnál csökkent, kettőnél lényegében változatlan maradt, egynél pedig emelkedett a referencia-intézmény részesedése. Egyes folyóiratok alacsony elemszáma miatt a változások óvatosan értelmezendők, de az eredmények összességében nem utalnak az intézményi szerzői koncentráció általános erősödésére.

A címek kulcsszavas vizsgálata alapján a legnagyobb önálló tématerület a település- és városföldrajz (14,5%), amelyet a gazdaságföldrajz és regionális versenyképesség (13,4%), valamint a természet- és környezetföldrajz (7,9%) követ. A folyóiratok domináns témái több esetben egybevágnak deklarált profiljukkal, ami támogatja a besorolás arcérvényességét. A címek 51,1%-a ugyanakkor egyik előre meghatározott kategóriához sem volt hozzárendelhető, ezért az eljárás a tényleges tartalmi profil közelítő leképezésének tekinthető. Az időbeli elemzés a turizmusföldrajz részesedésének emelkedését és a természetföldrajzi témák arányának mérséklődését jelzi, de ezekben a folyóiratportfólió változásának összetételhatása is szerepet játszhat. A címekben Magyarország fordult elő a leggyakrabban, Budapest és Európa azonos gyakorisággal követte. A területi kategóriák eltérő mérete és az egymást átfedő entitások miatt ezek az előfordulások elsősorban a címadási gyakorlatot, nem pedig a kutatások teljes földrajzi lefedettségét jellemzik.

A teljes állományban a cikkek 18,6%-a idegen nyelvű, de a folyóiratok két jól elkülönülő csoportot alkotnak. A Regional Statistics és a Hungarian Geographical Bulletin közleményei szinte kizárólag idegen nyelvűek, míg a többi folyóiratban a magyar nyelv maradt többségben. A 2016–2020 és 2021–2025 közötti időszak összevetésében az idegen nyelvű cikkek aránya 27,9%-ról 42,0%-ra emelkedett, a magyar nyelvű cikkek éves átlaga pedig 7,8%-kal csökkent. Az elmozdulás a két angol című folyóirat kizárása után is kimutatható, és jelentős részben a Modern Geográfia gyors nyelvi átalakulásához kapcsolódik.

Az MTMT külső azonosítói alapján a folyóiratok Scopus- és Web of Science-lefedettsége eltérő mintázatot mutat. A Területi Statisztika rekordjai elsősorban Scopus-, a Tér és Társadalom rekordjai főként WoS-azonosítóval rendelkeznek, míg a Regional Statistics és a Hungarian Geographical Bulletin mindkét azonosítótípus esetében magas arányt ér el. A folyóirat címének nyelve tehát nem jelzi megbízhatóan a nemzetközi adatbázisokban való láthatóságot. Az MTMT-ben szereplő külső azonosító ugyanakkor nem minden esetben bizonyítja magának a közleménynek vagy a folyóiratnak az indexeltségét; az eredmények ezért rekordszintű azonosító-lefedettségként értelmezendők.

A cikkek átlagosan 3,81 független idéző közleményt kaptak, mediánjuk azonban nulla, és a teljes állomány 58,6%-a nem rendelkezik független idézővel. A folyóiratok közötti különbségek a 2010–2020 között megjelent közleményekre szűkített összevetésben is fennmaradnak: a magasabb idézettségű

folyóiratok jellemzően nagyobb Scopus- vagy WoS-azonosító-lefedettséget mutatnak. Ez összefüggésre utal a nemzetközi láthatóság és az idézettség között, de oksági kapcsolatot nem bizonyít, mivel a különbségeket a tématerület, a közlés nyelve, a dokumentumtípus és más tényezők is befolyásolhatják. A szerzői hálózat folyóiratszinten teljes: mind a 21 lehetséges folyóiratpár rendelkezik legalább egy közös szerzővel. Az intézményi együttműködési hálózatban ugyanakkor nem ugyanazok a szereplők rendelkeznek a legtöbb közvetlen kapcsolattal, illetve a legerősebb összekötő pozícióval. Az ELTE fokszáma a legmagasabb, míg a közöttiség-centralitás alapján az ELTE KRTK tölti be a legfontosabb hídszerepet. Ez azt mutatja, hogy a publikációs volumen, a közvetlen együttműködések száma és a hálózati közvetítő pozíció egymástól elkülönülő dimenziók.

Az eredmények értelmezésének legfontosabb korlátja, hogy az intézményi affiliáció mindössze a szerző–cikk kapcsolatok 48,9%-ánál volt azonosítható, az MTMT pedig a nemzetközi affiliációkat nem tartja nyilván teljes körűen. Az intézményi rangsorok és hálózatok ezért elsősorban az azonosítható hazai kapcsolatrendszert tükrözik. További korlátot jelentenek az MTMT-alapú idézettségi adatok, a címeken alapuló témabesorolás közelítő jellege, az adatbázis-azonosítók közvetett információtartalma, valamint a folyóiratportfólió időbeli bővülése. A vizsgálat így nem a hazai térbeli-területi szemléletű publikációs tevékenység teljes körű reprezentációját nyújtja, hanem a kiválasztott folyóiratok MTMT-ben azonosítható állományának összehasonlító leírását. Mindezekkel együtt az elemzés egységes keretben kapcsolja össze a publikációs volumen, a szerzőség, az intézményi koncentráció, a tematikus és nyelvi szerkezet, az adatbázis-láthatóság, az idézettség és az együttműködési hálózat vizsgálatát. Az eredmények alapján a hét folyóirat nem elszigetelt publikációs fórumként, hanem közös, intézményileg és tematikusan differenciált tudományos ökoszisztéma részeként működik.

Declarations

Funding
This research and the preparation of the manuscript received no specific external funding.

Competing interests
Róbert Tésits is a member of the journal's editorial team and was not involved in the review of this manuscript or the decision to publish it. The author(s) have no financial or non-financial competing interests relevant to the content of this article.

Author contributions
Conceptualization: TR, SP; Methodology: SP; Data curation: SP; Formal analysis: SP; Investigation: SP; Validation: HN; Visualization: TR, SP; Writing – original draft: SP; Writing – review & editing: TR, HN, SP. All authors have read and approved the final version of the manuscript.

Data availability
The data supporting the findings of this study are available in MTMT (Hungarian National Scientific Bibliography). The processed dataset is available from the corresponding author upon reasonable request, subject to the MTMT data-use terms and conditions.

Ethical approval
Not applicable: this study did not involve human participants, animal experiments, or sensitive personal data requiring ethical approval.

Informed consent
Not applicable.

Use of AI tools
The authors used ChatGPT (OpenAI) for language and stylistic editing and Claude AI for visualization support during the preparation of the manuscript. The output was reviewed by the author(s), who retain full responsibility for the published content.

IRODALOMJEGYZÉK

Alpek, B. L., Tésits, R., Lempek, M. Z., Kókay, P., & Szabó, R. (2022). Modern Geográfia: Múlt, jelen és jövő – egy szakmai folyóirat elmúlt 15 évének tükre [Underutilized potentials of GIS in geographical research: A case study of the journal 'Modern Geográfia']. *Modern Geográfia, 17*(1), 1–23. https://doi.org/10.15170/MG.2022.17.01.01

Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research, 133*, 285–296. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070

Freeman, L. C. (1977). A set of measures of centrality based on betweenness. *Sociometry, 40*(1), 35–41. https://doi.org/10.2307/3033543

Frenken, K., Hardeman, S., & Hoekman, J. (2009). Spatial scientometrics: Towards a cumulative research program. *Journal of Informetrics, 3*(3), 222–232. https://doi.org/10.1016/j.joi.2009.03.005

Horta, H. (2013). Deepening our understanding of academic inbreeding effects on research information exchange and scientific output: New insights for academic based research. *Higher Education, 65*(4), 487–510. https://doi.org/10.1007/s10734-012-9559-7

Horta, H., Veloso, F. M., & Grediaga, R. (2010). Navel gazing: Academic inbreeding and scientific productivity. *Management Science, 56*(3), 414–429. https://doi.org/10.1287/mnsc.1090.1109

Katz, J. S., & Martin, B. R. (1997). What is research collaboration? *Research Policy, 26*(1), 1–18. https://doi.org/10.1016/S0048-7333(96)00917-1

Kovalcsik, T., Mezősi, G., Boros, L., & Szilassi, P. (2024). „Így írunk mi, geográfusok" – a földrajzos szerzők publikációs trendjei 1990 és 2022 között ["This is how we geographers write": Publication trends of geographers between 1990 and 2022]. *Modern Geográfia, 19*(3), 83–98. https://doi.org/10.15170/MG.2024.19.03.07

Kovalcsik, T., Vida, G., & Boros, L. (2021). A társadalomföldrajzi folyóiratok rangsorának alakulása a SCImago adatbázisa alapján [An analysis of the journal rankings within the 'Geography, Planning and Development' category of the Scimago database]. *Modern Geográfia, 16*(4), 49–68. https://doi.org/10.15170/MG.2021.16.04.03

Livingstone, D. N. (2003). *Putting science in its place: Geographies of scientific knowledge.* University of Chicago Press. https://doi.org/10.7208/chicago/9780226487243.001.0001

Magyar Tudományos Akadémia. (n. d.). *Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT)* [Hungarian Science Bibliography]. https://mta.hu/hatteranyagok/magyar-tudomanyos-muvek-tara-mtmt-105337

Matthiessen, C. W., Schwarz, A. W., & Find, S. (2010). World Cities of Scientific Knowledge: Systems, Networks and Potential Dynamics. An Analysis Based on Bibliometric Indicators. *Urban Studies, 47*(9), 1879–1897. https://doi.org/10.1177/0042098010372683

Mezősi, G., van Leeuwen, B., Tobak, Z., Csikós, N., & Szilassi, P. (2026). Artificial intelligence: New horizons in geography education and geographical and earth science research. *Modern Geográfia, 21*(2), 23–143. https://doi.org/10.15170/MG.2026.21.02.07

Newman, M. E. J. (2001). The structure of scientific collaboration networks. *Proceedings of the National Academy of Sciences, 98*(2), 404–409. https://doi.org/10.1073/pnas.98.2.404

Sipos, A. M. (2017). Az Impact Factoron innen és túl a geográfiában: A földrajzi folyóiratok a tudománymetria mérlegén [Impact factor in Geography. Geography journals and science metrics]. *Modern Geográfia, 12*(1), 1–69.

Waltman, L. (2016). A review of the literature on citation impact indicators. *Journal of Informetrics, 10*(2), 365–391. https://doi.org/10.1016/j.joi.2016.02.007

MELLÉKLET

15. táblázat: Az elemzésben szereplő intézményi rövidítések feloldása

Table 15. Key to Institutional Abbreviations Used in the Analysis

Kód	Intézmény	Összevonás, megjegyzés
BCE	Budapesti Corvinus Egyetem	
BGE	Budapesti Gazdaságtudományi Egyetem	Korábban Budapesti Gazdasági Egyetem, illetve Budapesti Gazdasági Főiskola (BGF).
BME	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	
DE	Debreceni Egyetem	
DUE	Dunaújvárosi Egyetem	A Dunaújvárosi Főiskola (DF) jogutódja; a DF kódú kapcsolatokat ide soroltuk.
EJF	Eötvös József Főiskola	
EKKE	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem	Az Eszterházy Károly Főiskola (EKF), illetve az Eszterházy Károly Egyetem jogutódja.
ELTE	Eötvös Loránd Tudományegyetem	
ELTE HTK	ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja	Az MTA BTK, az ELKH BTK, valamint a HRN és HUN-REN BTK megnevezésekhez tartozó kapcsolatokat ide soroltuk. A HUN-REN BTK 2025. augusztus 1-jétől ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja (ELTE HTK) néven működik tovább.
ELTE KRTK	ELTE Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont	Az MTA Regionális Kutatások Központja (RKK), az MTA KRTK, az ELKH KRTK, valamint a HRN és HUN-REN KRTK megnevezésekhez tartozó kapcsolatokat ide soroltuk. A kutatóközpont 2025-ben az ELTE fenntartásába került, és ELTE KRTK néven működik tovább.
ELTE TK	ELTE Társadalomtudományi Kutatóközpont	Az MTA TK, az ELKH TK, valamint a HRN és HUN-REN TK megnevezésekhez tartozó kapcsolatokat ide soroltuk. A kutatóközpont 2025. augusztus 1-jétől ELTE Társadalomtudományi Kutatóközpont (ELTE TK) néven működik tovább.
HUN-REN ATK	HUN-REN Agrártudományi Kutatóközpont	Az MTA, ATK és HRN ATK megnevezéseket egységesítettük.
HUN-REN CSFK	HUN-REN Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont	Az MTA CSFK, CSFK és HRN CSFK megnevezéseket, valamint a Földrajztudományi Intézet kapcsolatait egységesítettük.
HUN-REN SZTAKI	HUN-REN Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet	Az MTMT-exportban HRN SZTAKI kóddal is szerepel.
HUN-REN ÖK	HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont	Az MTA ÖK, ÖK és HUN-REN ÖK megnevezéseket egységesítettük.

Kód	Intézmény	Összevonás, megjegyzés
KJE	Kodolányi János Egyetem	A Kodolányi János Főiskola (KJF) jogutódja; a KJF kódú kapcsolatokat ide soroltuk.
KRE	Károli Gáspár Református Egyetem	
MATE	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem	A Szent István Egyetem (SZIE) kódú kapcsolatokat a MATE-hoz rendeltük.
ME	Miskolci Egyetem	A Nehézipari Műszaki Egyetem (NME) kódú kapcsolatokat ide soroltuk.
METU	Budapesti Metropolitan Egyetem	Korábban Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola (BKF); a BKF és MET kódokat egységesítettük.
MKI	Magyarságkutató Intézet	Az érintett rekordban a Nyelvtervezési Kutatóközpont intézménye.
MNL	Magyar Nemzeti Levéltár	
MOME	Moholy-Nagy Művészeti Egyetem	
NJE	Neumann János Egyetem	A Kecskeméti Főiskola (KF), majd a Pallasz Athéné Egyetem (PAE) jogutódja; e kódokat egységesítettük.
NKE	Nemzeti Közszolgálati Egyetem	
NYE	Nyíregyházi Egyetem	A Nyíregyházi Főiskola (NYF) jogutódja; a NYF kódú kapcsolatokat ide soroltuk.
PE	Pannon Egyetem	
PPKE	Pázmány Péter Katolikus Egyetem	
PTE	Pécsi Tudományegyetem	
RE	II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola	Határon túli felsőoktatási intézmény; az MTMT-ben RE és II.RFKMF kóddal is előfordul.
SOE	Soproni Egyetem	A Nyugat-magyarországi Egyetem (NymE) jogutódja; a NymE kódú kapcsolatokat ide soroltuk.
SZE	Széchenyi István Egyetem	
SZTE	Szegedi Tudományegyetem	
TPF	Tomori Pál Főiskola	
ÓE	Óbudai Egyetem	

Megjegyzés: A táblázat az intézményi egységesítés után alkalmazott kódokat ábécérendben tartalmazza. A jogelődök és az eltérő MTMT-kódváltozatok nem szerepelnek külön sorban. A HUN-REN intézmények esetében az MTMT-exportban előforduló MTA, HRN és HUN-REN megnevezéseket egységesítettük. Forrás: Saját összeállítás az MTMT-export és az intézmények nyilvánosan elérhető adatai alapján.

This open access article may be used under the international license terms of Creative Commons Attribution-Non-Commercial-NoDerivatives 4.0 (CC BY-NC-ND 4.0) https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/